



A Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület által készített

# HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

a 2023-2027. közötti időszakra

Készítette: Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület  
Elfogadás dátuma: 2024. január 9.

# Tartalom

Rövidítések jegyzéke .....	3
Bevezetés .....	4
1. A HFS és a KAP ST kapcsolata .....	4
2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése.....	7
3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	10
4. Horizontális célok.....	10
4.1 Esélyegyenlőség.....	10
4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem .....	11
5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések .....	11
6. Külső koherenciák azonosítása .....	12
7. Helyzetfeltárás.....	15
7.1 Helyi és helyzeti energiák bemutatása.....	15
7.2 SWOT analízis .....	22
8. A stratégia beavatkozási logikája.....	24
8.1 A stratégia jövőképe.....	24
8.2 A stratégia célhierarchiája .....	25
9. Cselekvési terv.....	27
9.1 Az intézkedések leírása.....	27
9.2 Együttműködések .....	34
9.3 Kommunikációs terv.....	35
9.4 Egyéb, a HACCS által megvalósított projektek.....	38
10. Monitoring és Indikátorok .....	40
10.1 Monitoring .....	41
10.2 Az indikátorok megadása .....	45
11. Indikatív pénzügyi terv .....	47
Mellékletek .....	48

## Rövidítések jegyzéke

EU	Európai Unió
HACS	Helyi Akciócsoport
HF	Helyi Felhívás
HFS	Helyi Fejlesztési Stratégia
IH	Irányító Hatóság
KAP	Közös Agrárpolitika
KAP ST	Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv
LEADER	Közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében
SWOT	Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek elemzés módszer
VP	Magyarország - Vidékfejlesztési Program 2014 - 2020

## Bevezetés

Az Európai Bizottság 2021. április 19-én elfogadta a 2022–2027-es időszakra szóló regionális támogatási térképeket meghatározó és a 2022-től alkalmazandó regionális állami támogatási szabályozást tartalmazó iránymutatását, amelynek értelmében Pest megye és Budapest külön régiót alkot. Ezzel 2023. január 1-jétől a budapesti agglomeráció települései is jogosulttá váltak a Közös Agrárpolitika 2023-2027 közötti időszakában a helyi közösségekre épülő LEADER programban való részvételre.

A Pilis-Dunakanyar térségében a települések közötti kohézió régóta fennálló közös kincs, így a LEADER Program elindítására adódó lehetőséget a helyi szereplők, önkormányzatok, civil szervezetek és vállalkozások elkötelezetten és örömmel ragadták meg, lendületes közösségszervezésbe kezdve, melynek eredményeként 2023 júliusa és októbere között megalakították a Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesületet 22 taggal. Az Egyesület szervezetét a Közgyűlés, az Elnökség, a Felügyelőbizottság és a Munkaszervezet alkotja, ez utóbbi látja el a LEADER Programra vonatkozó ügyintézését. A feladatok ellátása érdekében egyesületi bizottságok hozhatók létre, ennek vezetője a Felügyelőbizottság tagjaival és Elnökével, továbbá a munkaszervezet vezetőjével együtt az Egyesület tisztségviselői. Az Elnök és az elnökségi tagok, mint az Egyesület vezetői tisztségviselői az önkormányzati, vállalkozói, civil és egyházi szféra helyi képviselői.

A Dunakanyar a Duna Budapest és Esztergom közötti szakaszát öleli fel, a nevének eredete arra vezethető vissza, hogy a nyugat-keleti folyásirány észak-déli irányúvá változik. A páratlan szépségű területen – amelynek szerves részei a Pilisi települések is - jelentős történelmi múlttal rendelkező települések találhatóak. Ennek az egyedülálló fekvésű térségnek országhatáron túllépő nevezetességei, példaértékű nemzetiségi élete és különleges természeti adottságai arra hivatottak, hogy az itt élők büszkén, gondosan és felelősséggel, a jövőt szem előtt tartva éljenek a lehetőségeikkel.

Mindezek figyelembe vételével a HFS alapvető célja a térségben élők életminőségének javítása, az egyedülálló természeti kincsekkel való harmonikus és fenntartható együttélés, valamint az agglomerációs helyzetből adódó hátrányok mérséklése, egyúttal az előnyök lehető legnagyobb mértékű kiaknázása.

A HFS tervezése során a társadalmi részvételen alapuló, szervesen egymásra épülő tervezés, a térségi szereplők együttműködése és a helyi igények és szükségletek jelentették a vezérfonalat, amelyet a Stratégia megvalósítása során is követni fogunk. Kiemelt figyelmet fordítunk az elért eredmények disszeminációjára az Egyesület valamennyi platformján.

## 1. A HFS és a KAP ST kapcsolata

### A konkrét KAP- célkitűzés kódja és leírása

SO8 - A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdőszeteket is beleértve.

### Az eredménymutató kódja és leírása

R.38 A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya

**A KAP ST „RD57\_R15\_LDR\_77 – LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása” megnevezésű beavatkozása tartalmazza a LEADER támogatáshoz kapcsolódó kereteket**

Ez a beavatkozás a vidéki térségek és közösségek területileg kiegyensúlyozott fejlesztésében jelentős szerepet vállaló, az ország térségeiben már működő vagy megalakuló HACS-ok számára biztosít támogatást. Az intézkedés keretében a HACS-ok a KAP ST céljaihoz illeszkedő, a helyi fejlesztési igényeknek megfelelő HFS-t dolgoznak ki. Az IH által jóváhagyott HFS-ben a HACS-ok olyan fejlesztési célokat határoznak meg, amelyeket a térségi szereplők valósítanak meg.

A HFS-t annak tartalma és minősége, valamint a megvalósításhoz szükséges kapacitás alkalmassága alapján az IH hagyja jóvá. A HFS-ek tartalmának kialakítása a HACS-ok kizárólagos feladata és felelőssége, amelyhez a beavatkozás biztosítja a szükséges pénzügyi keretet. Amennyiben egy HFS a kiválasztási kritériumok alapján nem fogadható el az IH által, az visszaküldésre kerül javítás céljából az érintett HACS részére.

A HACS működtetéshez kapcsolódó tevékenységek mellett, a HACS legfontosabb feladata a helyi közösség motiválása, aktivizálása és segítése úgy, hogy az új lehetőségek, ötletek felszínre kerüljenek és megvalósuljanak a HFS céljainak megfelelően, továbbá a HFS közösség általi kidolgozása és megvalósítása, valamint a hálózatépítés más HACS-okkal belföldön és a határon túl. Ennek keretében a HACS-ok támogathatják a projektötletek pályázattá történő kidolgozását is, amennyiben a projekt megvalósítása a HFS céljaihoz illeszkedik.

### **A LEADER program hét alappilléreinek megvalósítása**

- 1) Területalapú megközelítés: A LEADER HACS-ot alkotó 13 település, a Pilis-Dunakanyar térsége Budapesttől északra, közvetlenül a Duna ölelésében helyezkedik el. Északról és keletről természetes határa a Duna és a Szentendrei-sziget, délről a főváros határolja, nyugatról Pest vármegye határa választja el a szomszédos Komárom-Esztergom vármegyétől. A térség koherens egységet alkot, amely a fővárosi agglomeráció északnyugati szektora. Összetartó erejét egyrészt az agglomerációs hatások formálták, ugyanakkor a főváros befolyásán túlmenően sajátos arculattal rendelkezik különleges történelmi és természeti kincsei okán.
- 2) Alulról építkező megközelítés: A LEADER Program a térség számára Pest megye és Budapest fejlesztéspolitikai szempontból való szétválasztásáig nem volt elérhető. Ennek ellenére hagyományosan élő, erős belső kohézióval rendelkeznek a települések. Ez a kohézió és belső cselekvési képesség segítette a helyi szereplőket a LEADER Program helyi adaptálásában. Az önkormányzati, civil, egyházi és az üzleti szféra egyaránt nyitottan és érdeklődéssel fordult a kezdeményezés felé. Az Egyesület megalkotásában egyaránt részt vett mindhárom szféra azzal, hogy közösségépítő szerepüket erősítik helyi és térségi szinten is, a LEADER HACS céljainak elérése érdekében. A HFS megfogalmazása során a LEADER HACS ösztönzi a helyieket, hogy vegyenek részt a közös munkában, gondolkodjanak közösen térségük jövőjének fejlesztésében. Az alulról építkező típusú koncepcióknál kiemelt jelentőségű a helyi közösségfejlesztés, az együttműködés, a közös stratégia kidolgozása és annak végrehajtása.
- 3) Innovativitás: Önmagában a LEADER Program új a térségben élők számára, ez tekinthető az innováció kiindulópontjának. Tekintettel arra, hogy a pályázatok a lehetséges témakörök széles körét lefedik, ez lehetőséget biztosít olyan innovatív kezdeményezések megvalósítására, amelyekre más fejlesztési források nem finanszíroznak. Bár a fejlesztési forrás nem elegendő okos falu programok megvalósításához, azonban az önkormányzatoknak lehetősége nyílik arra, hogy okos megoldásokat valósítsanak meg. A felhívások továbbá lehetőséget teremtenek marketing innovációk létrehozására is. A fejlesztéspolitikai újszerűségét a közvetlenül megfogalmazott helyi igényekre épülés is nyújtja, amely ösztönzi az egyedi jellemzőkkel bíró projektötletek megfogalmazását,

megvalósítását. A helyi közös tudás közvetítésével az innovatív kezdeményezések, különösen a társadalmi innovációk kiterjesztése a térség előnyére válik.

- 4) Integrált megközelítés: A HFS elkészítése során alapelveként jelent meg az integrált megközelítés, amely elsősorban a helyzetelemzésből kiindulva a célok meghatározásán át a beavatkozások meghatározásáig a komplexitást, több szempontú megközelítés kiteljesülését segítette elő. A HFS céljait az egyes intézkedések összességében szolgálják. Az intézkedések kialakításában elsődleges szerepe volt a komplementaritásnak, vagyis annak, hogy a célok teljesüléséhez több intézkedés is hozzájáruljon, valamint hogy érvényesüljön a vidéki térségek fejlesztésére irányuló tevékenységek és ágazatok közötti multiszektorális együttműködés, amely a LEADER program egyik legfontosabb alapja.
- 5) Sajátos irányítási és finanszírozási módszerek: A LEADER programban való elinduláshoz az Egyesület mindvégig szem előtt tartotta az alulról jövő szerveződés elvét, amelyet tükröz a megalakított Egyesület felépítése is. A helyi szereplőkből álló szférák egyike sincs túlnyomó többségben. A decentralizáltság többek között a döntéshozatalban és a rendelkezésre álló források felhasználásában mutatkozik meg. A HFS alulról felfelé való építkezése, valamint az Egyesület alapszabálya garantálja, hogy a LEADER Programból konszenzusra törekvő döntéshozatali eljárások során a helyi szükségletekre és igényekre épülő leginkább reflektáló fejlesztések kerüljenek támogatásra.
- 6) Hálózatépítés, együttműködés: A LEADER HACS hálózatépítési tevékenységét egyrészt a nyitott tagság, másrészt a HFS részét képező tervezett kommunikációs, hálózatépítési és együttműködési tervek együttesen biztosítják. Az együttműködés a HFS minden szintjén megjelenik: a célok eléréséhez vezető intézkedések szintjén csakúgy, mint az Egyesület tervezett együttműködési projektjei szintjén, vagy a szervezeti felépítésben. Az egységes térségi szemlélet lehetőségét a nem jogosult településekről is befogadható pártoló tagok intézménye biztosítja. A térség agglomerációs vonatkozásai miatt szerves együttműködést tervezünk más, elsősorban az agglomerációs települések tekintetében érintett LEADER HACS-okkal, továbbá partnerek kívánunk lenni minden olyan kezdeményezésben, amely a LEADER HACS céljait, egyben az itt élők és környezetük fenntartható gyarapodását szolgálja.
- 7) Helyi partnerség(ek), HACS-ok helyi szintű szerepvállalása: A LEADER Programba való bekapcsolódás az Egyesületünk, az Egyesületet alkotó tagok és térségünk számára egy hiánypótló kommunikációs platformot és egyben cselekvőképes, a helyi akaratot és szereplőket reprezentatívan megjelenítő közösséget jelent. A folyamatosan működő munkaszervezet fizikailag is biztosítja a helyi partnerségekhez kialakításához és továbbfejlődéséhez szükséges szervezeti kereteket, a munkaszervezés folyamatosságát. A LEADER HACS szervezeti szinten minden tekintetben megfelel a LEADER alapelveknek és a LEADER program végrehajtására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek. A program végrehajtás valamennyi feladatát saját munkaszervezete révén látja el, munkája során az irányadó jogszabályoknak megfelelő átláthatóságot és nyilvánosságot biztosítja, tagságában az üzleti, civil (beleértve az egyházi tagokat is) és közszférát képviselő tagok egyaránt képviseltetik magukat, döntéshozó testületében a szférák képviselőinek egyensúlya alapszabályban rögzített (ld. 1. számú melléklet).

Irányadó jogszabályok:

- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és vízümpolitika

penzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapítására.

- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2115 rendelete a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.

## 2. A HFS előkészítése, tervezésének szervezése

A Helyi Fejlesztési Stratégiát a Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület készítette el saját erőforrásaira, illetve támogatóira építve, az akcióterületen élő lakosság, továbbá az itt tevékenykedő vállalkozások, közintézmények, egyházak és civil szervezetek bevonásával. Az érintett szervezetek beazonosításában elsősorban a helyi önkormányzatok képviselői voltak segítségünkre, ezen felül pedig internetes források (települési önkormányzatok honlapjai, civil szervezetek névjegyzéke, egyházügyi nyilvántartás, gazdálkodó szervezetek lekérdezhető nyilvántartása) segítségével egészítettük ki a meghívottak körét.

A tervezés átláthatóságát támasztja alá, hogy több pilléren álló folyamat összességéként készült el a dokumentum, melynek során bárkinek lehetősége nyílt bekapcsolódni, véleményét megosztani.

### **A stratégia tervezésének három pillére**

A LEADER alulról építkező szellemiségének megfelelően célként került megfogalmazásra, hogy a rendelkezésre álló időkeret függvényében a lehető legnagyobb mértékben sikerüljön elérni a helyieket, akik életében e források változást eredményezhetnek. Ennek megfelelően az akcióterület valódi kihívásainak és szükségleteinek beazonosítása érdekében az Egyesület három lépést határozott meg:

- adat-, és dokumentum alapú elemzés a térség térszerkezeti, környezeti, gazdasági, társadalmi és kulturális adottságairól
- lakossági fórumok tartása
- projektgyűjtés

### **Adat-és dokumentum alapú elemzés**

Fontos, hogy egy térség szükségletei ne csak a helyi lakosok, hanem a statisztikai számok ismeretében is vizsgálatra kerüljenek, így a stratégia elkészítéséhez elengedhetetlen módon támaszkodni kellett az elérhető, valamint a megszerezhető adatokra. A vizsgálat alapját elsősorban a Központi Statisztikai hivatal nyilvántartásai adták, de emellett a térség településein publikált stratégiák (pl. Átölel a Pilis-Dunakanyar 2030 stratégia), gazdasági és fejlesztési tervek, valamint a területen működő egyes szervezetek dokumentumaira (pl. Pilisi Parkerdő Zrt.), honlapjain közzétett információkra is támaszkodni lehetett.

### **Lakossági fórumok**

Az akcióterület három különböző településén került sor lakossági fórum megtartására, amelyre – a fenntarthatóságot is szem előtt tartva – az egymáshoz közel található, szomszédos településeken élők és dolgozók is meghívásra kerültek.

A lakossági fórumokon az Egyesület megalakulásáról és céljairól, a projektgyűjtésről szóló rövid tájékoztatást követően a LEADER Program és annak logikája került bemutatásra. E

fórumok az ismeretátadáson túl azt a célt is szolgálták, hogy a helyi lakosság ismertethesse a szükségleteit és igényeit, konkrét projektötleteit, így hozzájárulva a Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítéséhez. A területen működő vállalkozások, civil szervezetek, egyházak és közintézmények nyilvánosan elérhető e-mail címére közvetlen módon is megküldésre kerültek a fórumok meghívói, valamint az Egyesület közösségi oldalán is közzétételre kerültek, amelyet számos település a saját honlapján megjelenített, vagy közösségi oldalán megosztott. Egyes eseményekről a helyi televíziók is hírt adtak.

A lakossági fórumokon átlagosan 10 fő vett részt, elsősorban az önkormányzatok, a közintézmények és vállalkozások képviselőiben. A legaktívabb fórumnak Pilisborosjenő látszik, ahol majdnem 30 fejlesztési ötlet hangzott el a résztvevőktől, annak ellenére, hogy számosságát tekintve, azon a fórumon vettek részt a legkevesebben. A fórumokon a legaktívabbak maguk az Egyesületi tagsággal rendelkező polgármesterek voltak, akik elsősorban településfejlesztési ötleteket osztottak meg a résztvevőkkel, illetve majdnem mindegyik fórumon felmerült az infrastrukturális elmaradottság problémája, a főutak rossz állapota és túlzásfoltossága, valamint a szentendrei sziget településeit illetően a települések nehezebb megközelíthetősége. A lakossági fórumokon összesen 44 db projektjavaslat gyűlt össze.

	Helyszín	Dátum	Témák	Résztvevők száma
Fórumok	Tahitótfalu, Népház (Bajcsy-Zsilinszky út 4.)	2023. szeptember 26. (kedd)	Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület bemutatása, LEADER ismertetése, projektgyűjtés	Közvetlenül meghívottak: 132 címzett Résztvevők: 13 fő Meghívott települések: Kisoroszi, Leányfalu, Pócsmegyer, Szigetmonostor, Tahitótfalu
	Pilisborosjenő, Polgármesteri Hivatal Nagyerem (Fő út. 16.)	2023. szeptember 28. (csütörtök)	Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület bemutatása, LEADER ismertetése, projektgyűjtés	Közvetlenül meghívottak: 137 címzett Résztvevők: 7 fő Meghívott települések: Pilisborosjenő, Pilisszántó, Pilisszentkereszt, Üröm
	Visegrád, Info pont (TDM iroda) Duna-parti út 1.	2023. október 3. (kedd)	Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület bemutatása, LEADER ismertetése, projektgyűjtés	Közvetlenül meghívottak: 184 címzett Résztvevők: 10 fő Meghívott települések: Csobánka, Dunabogdány, Pilisszentlászló, Visegrád

	Helyszín	Dátum	Témák	Résztvevők száma
Tervezői ülések, megbeszélések	Visegrád, Polgármesteri Hivatal (2025, Visegrád, Fő utca 81.)	2023. augusztus 8. (kedd)	„A Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv keretében, az EMVA Irányító Hatóság előzetes LEADER HACS elismeréséről szóló közleménye” c. dokumentum áttekintése	16 fő
	Szentendre, Invitárium (2000	2023. augusztus 22. (kedd)	Döntés az Egyesület és így a Helyi Akciócsoport létrehozásáról, a következő időszak feladatainak	27 fő



	Szentendre, Papsziget)		áttekintése. Pályázat előkészítő munkacsoport kijelölése.	
	Visegrád, Info pont (2025, Visegrád, Duna-parti út 1.)	2023. szeptember 4. (hétfő)	HFS tervezési munkacsoport ülés I. (ütemezés, helyzetfeltárás)	7 fő
	Visegrád, Info pont (2025, Visegrád, Duna-parti út 1.)	2023. szeptember 18. (hétfő)	HFS tervezési munkacsoport ülés II. (projektgyűjtés, közösségi fórumok tervezése)	8 fő
	Visegrád, Info pont (2025, Visegrád, Duna-parti út 1.)	2023. október 2. (hétfő)	HFS tervezési munkacsoport ülés III. (az egyesület alakuló közgyűlésének előkészítése)	7 fő
	Visegrád, Info pont (2025, Visegrád, Duna-parti út 1.)	2023. október 9. (hétfő)	HFS tervezési munkacsoport ülés IV. (a fórumok és a projektgyűjtés eredményeinek feldolgozása, összegzése)	6 fő
	Visegrád, Info pont (2025, Visegrád, Duna-parti út 1.)	2023. október 16. (hétfő)	HFS tervezési munkacsoport ülés V. (HFS szövegezése)	7 fő
	Visegrád, Info pont (2025, Visegrád, Duna-parti út 1.)	2023. október 24. (kedd)	HFS tervezési munkacsoport ülés VI. (HFS véglegesítése)	7 fő

## Projektgyűjtés

Az Egyesület szeptember 19-én a közösségi oldalán tette közzé, hogy megnyílt a projektötletek gyűjtésére szolgáló online felület, emellett az egyes fórumokon papír alapon is lehetőség nyílt a sablondokumentum kitöltésére. A projektgyűjtésről Pest vármegye 3. számú választókerületi elnöke is videóbejegyzést tett közzé saját közösségi oldalán.

A projektgyűjtő adatlapon a projektjavaslatot részletesen kellett bemutatni, ideértve a projekt rövid összefoglalását, a kezelni kívánt helyzet bemutatását (kihívás), a megvalósítani tervezett tevékenységeket, a becsült költségvetést és az elszámolni tervezett költségeket, valamint a megvalósítási helyszínt. Az adatlap szándékosan nem tartalmazott lehetséges fejlesztési irányokat, amely a kitöltőt korlátok közé szorította volna annak érdekében, hogy a nagyobb volumenű, így a LEADER forrásokra nem épülő fejlesztési igények is megjelenjenek, amelyre a forrásszerzést a munkaszervezet a későbbiekben támogatni tudja.

A projektötletek benyújtására megadott határidő 2023. október 3-a volt, de az ezután érkező javaslatok is befogadásra kerültek, így 2023. október 10-ig bezárólag összesen 77 db projektjavaslat érkezett, mintegy 20 Mrd Ft összegben, ebből 44 db magánszemélytől, 15 db önkormányzattól, 10 db egyesülettől, 3-3 db alapítványtól és üzleti vállalkozástól, valamint 1-1 db szociális intézménytől és egyháztól. Nagy eredménynek tartjuk, hogy az online módon küldött ötletek több, mint fele magánszemélytől érkezett. Mi sem bizonyítja jobban, hogy sikerült elérni a lakosságot, aki nyitottságot is mutatott javaslatainak megosztására. A beérkezett projektötletek összesítésre, majd fejlesztési célok szerint csoportosításra kerültek.

## Helyi Fejlesztési Stratégia készítése

A Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítésének alapját az előbb bemutatott három pillérré épülő információszerzés adta, amely egyben a fejlesztési irányok meghatározója is. Összesen több mint száz projektötletre tudtunk támaszkodni, amelyeket a lakossági fórumokon, vagy online kaptunk meg.

A kérdőívek, e-mailek, illetve közösségi fórumok nyomán beérkezett javaslatok elemzését a 2. számú melléklet tartalmazza.

### 3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A KAP ST-ben foglaltak szerint - folytatva a 2014-2020-as programozási időszak gyakorlatát - a LEADER beavatkozás területi hatálya lefedi az ország összes vidékinek minősülő települését. A HFS-sel lefedni kívánt terület lakosság száma minimum 10 ezer fő és maximum 150 ezer fő lehet és egy település csak egy HACS-hoz tartozhat.

#### a) A lefedni kívánt települések mérhető jellemzői, összefoglaló adatai

A Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területén, a Pilis-Dunakanyar térségében 17 település található, azonban közülük négy 10. 000 főnél magasabb lakosság számú város (Budakalász, Pilisvörösvár, Pomáz és Szentendre), így ezek nem jogosultak a LEADER program forrásainak igénybevitelére.

Az akcióterület 13 jogosult települése a szentendrei és a pilisvörösvári járáshoz tartozik, amely összesen 250,45 km<sup>2</sup>- en terül el, ahol az állandó lakosok összesített száma: 45. 044 fő a 2022. évi népszámlálási adatok alapján.

A tervezési terület települései: Csobánka, Dunabogdány, Kisoroszi, Leányfalu, Pilisborosjenő, Pilisszántó, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Pócsmegyer, Szigetmonostor, Tahitótfalu, Üröm és Visegrád.

#### b) Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek, összefogások

Tekintettel arra, hogy egyesületünk ez évben alakult, a jelen alfejezet kitöltése nem releváns.

#### c) Személyes kapcsolattartást, segítségnyújtást elérhetővé tévő központ(ok) stb.

Az Egyesület székhelye Visegrádon, a Fő utca 81. szám alatt található a Polgármesteri Hivatal épületében. A papír alapú leveleket e címre lehet megküldeni, továbbá a személyes ügyfélfogadásra is itt nyílik lehetőség. Az Egyesület elsődleges elektronikus elérését a [dunakanyarkincseiegyesulet@gmail.com](mailto:dunakanyarkincseiegyesulet@gmail.com) e-mail cím biztosítja, ezen felül pedig jelen vagyunk a Facebookon is: (<https://www.facebook.com/profile.php?id=61551037640909>)

### 4. Horizontális célok

#### 4.1 Esélyegyenlőség

A HFS tervezésekor kiemelt szempont az esélytudatosság kifejezése, a helyi szintű kapacitásfejlesztés, a vidéki szereplők bevonása, aktivizálása közösségi akciók, szemléletformálás és képzések szervezésén keresztül, amely magában foglalja az esélyegyenlőség, a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem témájú érzékenyítést, kapacitásfejlesztést.

A dokumentum nem közvetít szegregációt, valamint törekszik csökkenteni az egyes csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

Kiemelt fontosságú a megkülönböztetés-mentes kiválasztási rendszer: a HACS döntéshozó testületében (amely alatt a Helyi Bíráló Bizottság értendő) legalább egy nő és legalább egy fiatal személy (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy) szerepel.

Az EU alapelveinek mentén egyaránt biztosítani kell mindenkinek számára a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférést, különös tekintettel a fogyatékkal élőkre, a gyermekekre és a hátrányos helyzetű csoportokra.

A helyi fejlesztések meghatározása során az esélyegyenlőség biztosítására többféleképpen is sor került: a javaslatokat egyrészt a projektgyűjtő adatlap segítségével lehetett online, az Egyesület Facebook profilján, illetve az önkormányzatok és további érdekelt szervezetek honlapján keresztül megküldeni, másrészt a közösségi fórumok keretében szóban és írásban is lehetőséget biztosítottunk erre. Figyelmet fordítottunk arra is, hogy az internet hozzáféréssel nem rendelkezők is bekapcsolódhassanak a tervezési folyamatba az offline felületek használatával (elsősorban plakátok, helyi újságok híradása révén).

A HACS döntéshozó testületi tagjainak kiválasztása során kiemelt szempont volt, hogy a különböző érdekeltségű szervezetek (*közszféra, civil és egyházi szféra, üzleti szféra*) tagjai kiegyensúlyozottan képviseljék magukat, illetve a nemre és életkorra vonatkozó kritériumnak is eleget tegyen a megalakuló döntéshozatali szerv.

A stratégia tartalmi elemeit tekintve az akcióterületen megvalósuló fejlesztések egy része a helyi gazdaság fejlesztését, míg a további javaslatok a közösségek és a községek fejlesztését, a természeti kincsek védelmét és a fenntartható turizmus fejlesztését célozzák.

## 4.2 Fenntarthatóság és környezetvédelem

A HFS tervezése és megvalósítása során kiemelt figyelmet fordítunk a fenntarthatósági és környezetvédelmi szempontok biztosítására. A jelenben jelentkező szükségleteket legjobb tudásunkkal igyekszünk úgy kielégíteni, hogy az ne csorbítsa a jövő generációjának lehetőségeit. Programunk tervezésének és megvalósításának alapja a helyi adottságok, értékek, kapacitások.

A programhoz kapcsolódó események tervezésénél, helyszínek kiválasztásánál figyelembe vesszük azok gépjárművel történő könnyebb megközelíthetőségét, illetve közösségi közlekedési eszközökkel történő elérhetőségét.

Az akcióterület éghajlata kedvez a megújuló energiaforrások alkalmazásának is.

A természeti és kulturális értékek megőrzéséhez kapcsolódóan kiemelendő, hogy a térség környezeti és kulturális adottságait tekintve bővelkedik kimagasló népszerűségnek örvendő turisztikai látványosságokban (kuriózumokban) is. Az akcióterület egy része a Natura 2000 hálózat része, a Duna-Ipoly Nemzeti Park illetékességi területén helyezkedik el. Számtalan turista útvonalának, erdei pihenőhelyeinek, kilátóinak, kulturális szempontból is lényeges helyszíneinek (*például Visegrádi vár*) látogatása magában hordozza a természeti értékek károsításának/károsodásának veszélyét.

## 5. A 2014-2020-as programozási időszakra és az átmeneti időszakra (2021-2022) vonatkozó HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

Tekintettel arra, hogy egyesületünk ez évben alakult, a jelen fejezet kitöltése nem releváns.

## 6. Külső koherenciák azonosítása

### A tevékenység szintű lehatárolás alapjai:

Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

A támogatáspolitikai programok koordinációjának két alapvető eleme a lehatárolások meghatározása (a potenciálisan átfedő területek kettős finanszírozásának elkerülése érdekében) és a beavatkozások közti lehetséges szinergiák (egymást erősítő hatások) tudatos tervezése.

A HFS elsősorban a tevékenység, másod sorban pedig a projektszintű lehatárolásokat részesíti előnyben annak érdekében, hogy ne a programszinteken rögzített és így nehezen módosítható, rugalmatlan feltételek határozzák meg egyes felhívások és projektek támogathatóságát, csökkentve annak kockázatát, hogy célcsoportok, fejlesztési igények maradnak finanszírozás nélkül a rugalmatlan szabályok miatt.

Tekintettel arra, hogy a LEADER Programon keresztül támogathatóak olyan projektek, amelyek a léptékük, vagy a tevékenységi körük miatt máshonnan nem juthatnak fejlesztési forrásokhoz, viszonylag kisebb komplementer halmaz értelmezhető az átfedések tekintetében.

### KEHOP Plusz

A KEHOP Plusz többek között vízgazdálkodással és katasztrófakockázat-csökkentéssel, környezet- és természetvédelemmel, megújuló energiagazdasággal, klímasemlegességre való igazságos átállással, továbbá körforgásos gazdasági átállással foglalkozik.

A természetvédelemmel összefüggő beruházások esetében a KAP Stratégiai Terv elsősorban mezőgazdasági területekre, míg a KEHOP Plusz természetvédelmi területekre koncentrálnak, ahol például a Natura 2000 területek között lehetne átfedés, mely azonban projektszinten kezelhető.

### TOP Plusz

A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának számító Budapest területi alapú fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevesbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. Elsősorban helyi önkormányzati fejlesztéseket támogat, fejlesztési tematikája ennek kapcsán kiterjed a gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés és -bővítés, valamint a népességmegtartás és családvédelem térségi és helyi feltételeinek biztosítására, így a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a helyi turizmusra, a települési infrastruktúra, településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

A korábbi szabályozás, mely szerint 10.000 fő feletti településeket a TOP, 10.000 fő alatti településeket a VP keretében támogatnak a programok, jelenleg nem része a szabályozásnak. A TOP Plusz és a KAP Stratégiai Terv is támogatja a vidéki térségeket. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a két forrás összehangolásával az egyes projektek egymás hatását megsokszorozva, a teljes értéklánc mentén biztosított lehessen a fejlesztések finanszírozása. A szinergia lehetőségek hatékonyabb kihasználása érdekében koordinációs mechanizmust

működtetünk a két program között, miszerint a vidékfejlesztési beavatkozások esetében a szinergia helyi szintű megvalósításáért felelős szervezetek, a LEADER HFS-ek felülvizsgálata során vizsgálatra kerül az érintett megye Integrált Területi Programja.

### A KAP Stratégiai Terv és a TOP Plusz program közötti lehatárolás

A KAP ST és a TOP közötti lehatárolást megkönnyíti, hogy két program időbeli csúszása miatt a TOP Plusz pályázatok legtöbb esetben jóval előbb megjelennek, mint a KAP kiírások, így ritkán fordulhat elő, hogy két kiírás egyszerre, vagy közel egymáshoz nyílik meg.

### **EFOP Plusz**

Az EFOP Plusz prioritások lefedik a köznevelési, az egészségügyi, a társadalmi felzárkózási, szociális, család- és ifjúságügyi, társadalmi innovációs, valamint leginkább rászoruló személyeket támogató intézkedéseket.

Az EFOP Plusz társadalmi felzárkózási prioritási tengelyén, tervezetten a termelő-műhelyek kerülnek támogatásra, míg a KAP Stratégiai Terv keretében a társadalmi vállalkozások fejlesztésére allokálnak forrást. A jelenlegi tervek alapján a termelőműhelyeket bármilyen szektorhoz kötődően létre lehet hozni, akár mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódóan is, továbbá az intézkedésben a támogatást igénylők között - szektorokra vonatkozó korlátozás nélkül - megjelennek a nonprofit gazdasági társaságok, valamint civil szervezetek is.

### **GINOP Plusz**

GINOP Plusz elősegíti, összhangban a vonatkozó uniós stratégiákkal a magyar vállalkozások technológiaváltásához, digitalizációs és innovációs képességeinek megerősítését, valamint hozzájárul a munkavállalók képzéséhez, termelékenységük és hozzáadott értékük növelése érdekében.

A Partnerségi Megállapodás alapján a vállalkozásfejlesztést a GINOP Plusz támogatja. 2020-tól a GINOP hagyományos vállalkozásfejlesztési támogatásaiban az élelmiszeripari vállalkozások kizárásra kerültek, ezek 2021-2022-ben a VP-ből, 2023-2027-ben pedig a KAP Stratégiai Tervből kaphatnak támogatást.

### **DIMOP Plusz**

A DIMOP Plusz egységes szolgáltatási rétegeken keresztül, adatintenzív megközelítésben járul hozzá az egyes szakpolitikai feladatok digitalizációs beruházásaihoz és ilyen módon átfogó megoldásokat támogat, amelyek egy-egy ágazati célkitűzés megvalósulása mellett egységesen támogatják a digitális transzformáció folyamatát. A DIMOP Plusz jellemzően országos léptékű beruházásokra fókuszál és elsősorban nem mezőgazdasági / vidékfejlesztési témájú fejlesztések végrehajtását tervezi, mégis több szinergia lehetőség azonosítható a két program között. Releváns: a DIMOP Plusz pluszponttal támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek egy, a KAP Stratégiai Terv által finanszírozott okosfalú stratégiával vannak összhangban.

### **IKOP Plusz**

Az IKOP Plusz felelős a magyarországi közlekedési helyzet fejlesztéséért, ami magába foglalja a kötöttpályás, közúti, kerékpárúti és kikötői beruházásokat. Az IKOP Plusz fejleszteni fogja a vidék elérhetőségét is biztosító közlekedési hálózatokat.

## **Magyar Falu Program (MFP)**

A Magyar Falu Program (MFP) a településhálózat több mint 90 százalékát, és a népesség mintegy harmadát adó, 5000 főnél nem nagyobb lakosságszámú kisvárosok és községek fejlesztését támogatja a következő területeken: vidéki szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése, vidéki civil közösségek támogatása, kistelepülésen élők lakhatási feltételeinek javítása, alsóbbrendű úthálózat fejlesztése hazai forrásból, valamint falusi mikroállalkozások támogatása uniós (GINOP Plusz-1.2.2-22) forrásból.

A nagymértékű átfedési lehetőségek okán alkalmazzuk a projektszintű lehatárolásokat.

## **Vármegyei Integrált Területi Programok**

Tekintettel arra, hogy a HACS illetékességi területe 2 járás területére terjed ki, a következő tervezési szint, melyhez való illeszkedés az illetékességi terület szempontjából értelmezhető, a vármegyei területfejlesztési koncepció, illetve integrált területi program (ITP), melynek végrehajtása alapvetően a TOP Plusz Operatív Programra alapozott.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció három nagy átfogó célt tartalmaz:

- a társadalmi megújulást,
- a gazdaság dinamizálását, és
- a térszerkezet fejlesztését és kiegyensúlyozását.

A 2021-2027-es tervezési időszakra a Koncepcióban megfogalmazott célokra építve a Pest Megyei Területfejlesztési Program öt prioritást határozott meg, amely a vármegye életének szinte minden területére kiterjed:

- Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása,
- Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykáta, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése,
- Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében,
- Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért,
- Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.

A Területfejlesztési Program célterületként öt elkülönült térséget jelöl meg. A HACS akcióterülete a Nyugati-agglomerációba sorolt Szentendrei és Pilisvörösvári járásokban található, amelyeket a Program előnyös földrajzi fekvéssel, fejlett infrastruktúrával és társadalommal, kulturális és természeti értékek jelenlétével jellemez. Településfejlesztési és településrendezési problémaként megjelenik a szuburbanizálódás és annak minden vetülete. A természeti és társadalmi adottságok figyelembe vétele mellett kettős célként a terület természeti értékeinek megőrzése és ezzel párhuzamosan turisztikai lehetőségeinek további kiaknázása, a települési infrastruktúra, illetve intézményrendszer fenntartható fejlesztése fogalmazódik meg.

A HFS kiegészítő jellegét, ezáltal a programok közötti helyi szintű szinergiát – a projektszintű lehatárolás alkalmazásán túl – a HACS által tervezett beavatkozások kisléptékűsége, a LEADER elvek gyakorlatban történő érvényesítése és a potenciális kedvezményezettek szélesebb körben történő bevonása a végrehajtásba biztosíthatja.

## 7. Helyzetfeltárás

### 7.1 Helyi és helyzeti energiák bemutatása

#### **Térszerkezeti adottságok:**

A Pilis-Dunakanyar térsége Budapesttől északra, közvetlenül a Duna ölelésében helyezkedik el. Északról és keletről természetes határa a Duna és a Szentendrei-sziget, délről a főváros határolja, nyugatról Pest vármegye határa választja el a szomszédos Komárom-Esztergom vármegyétől. Egyedülálló földrajzi elhelyezkedése okán térszerkezete észak-déli irányban szerveződött, amelyre alapvetően hatott, hogy a térség a fővárosi agglomeráció része, északnyugati szektora, legdélebbi települései (Budakalász, Üröm) közvetlenül határosak Budapesttel.

Bár a teljes térség az agglomeráció része, a városiasodás időbeli előrehaladása és a fővárostól való távolság alapján Pilisszántó, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Visegrád, Kisoroszi és Dunabogdány már az agglomeráció peremét, a külső agglomerációs zónát jelentik, kevésbé urbanizálódtak. Ezzel szemben a térség belső agglomerációs gyűrűbe tartozó települései közül Szentendre, Leányfalu átalakuló hagyományos központnak tekinthetők, Budakalász és környéke pedig kereskedelmi központ.

A térség úthálózata nem sűrű, ennek egyik oka, hogy szívében a Duna-Ipoly Nemzeti Park terül el, amely természetvédelmi terület. Térszerkezetére meghatározóan hatott a Duna mentén haladó 11-es főút, amely Békásmegyernél éri el a főváros határát, majd Budakalásznál az M0-s körgyűrű is becsatlakozik hozzá. A főút érinti a tervezési terület legészakibb városát, Visegrádot, és továbbhaladva Esztergomig biztosítja a közvetlen elérhetőséget, majd Tát határában, a 117-es úttal találkozáva ér véget.

A térség közúti megközelítését szolgáló másik, 10-es számú főút is Budapest III. kerületében, Óbudán kezdődik, majd a térséget délről kerülve Pilisvörösváron keresztül halad Komárom-Esztergom megye felé majd Dunaalmás és Almásfüzitő között az 1-es főútba csatlakozva ér véget.

E főutak jelentősen leterheltek, és kedvezőtlen állapotban is vannak, amely kifejezetten érinti az útmenti településeken élők mindennapjait, illetve életminőségüket is. A főutak rossz állapota mellett a települési utak is jelentős fejlesztésre szorulnak. A megnövekedett lakosságszám és ennek következményeként a megnövekedett forgalom kiszolgálását a főbb utak felújítása, valamint a hiányzó gyorsforgalmi utak – M0 észak és M10 – megépítése, elkerülő utak építése tehetné könnyebbé.

A térség agglomerációs létéből fakadóan a főváros irányába való tömegközlekedés megfelelően kiépített, ugyanakkor megújításra és kapacitásfejlesztésre szorul. A H5-ös HÉV szentendrei végállomásáig eljutva Budakalász és Pomáz területén további öt megállóhellyel rendelkezik. A térség vasúti megközelíthetőségét a Budapest (Nyugati pályaudvar) – Esztergom vasútvonal biztosítja, több olyan települést is átszelve, amely érintett az észak-budai térségben illetve a pilisi medencékben (Pilisvörösvári-árok, Dorogi-medence) kibontakozó szuburbanizációs fejlődésben. A térség belső közlekedési adottságai hiányosak, nem megoldott vagy ritka a települések közötti – szigeti busz, pilisi busz – tömegközlekedés, a kötöttpályás megálló elérhetősége fejlesztése szorul, főként a térség távolabbi településeiről.

Sajátos és különleges adottsága a térségnek a Duna melletti fekvése, azonban ebből adódóan kelet-nyugati közlekedési és infrastrukturális kapcsolódásai (közúti, vasúti) nincsenek. A Duna bekapcsolása a tömegközlekedésbe potenciális lehetősége lehet a térségnek, azonban



jelenleg leginkább turisztikai célokat szolgálnak a Szentendrei-sziget jobb oldalán elhelyezkedő kikötők (Visegrád, Szentendre). A Dunán való kelet-nyugati átkelést a Pilis-Dunakanyarban a Visegrádi (Visegrád-Nagymaros), Kisoroszi (Kisoroszi-Kismaros), Váci (Tahitótfalu-Vác), Surányi (Surány-Felsőgöd) és a Szigetmonostori (Szigetmonostor - Alsógöd) rév biztosítja, azonban ezek közül csak a Visegrádi és a Váci alkalmas személygépjármű forgalom lebonyolítására. A Szentendrei-sziget településeinek elérhetőségében és a térség vérkeringésébe való bekapcsolásában azonban további révátkelők is jelentős szereppel bírnak.

### **Környezeti adottságok:**

Az Egyesület által felölelt térséget **földrajzi szempontból** a Duna, valamint annak jobb partján fekvő két hegység – a Pilis és a Visegrádi hegység – határozza meg. Domborzatát tekintve változatos, mélységek és magasságok jellemzik, hiszen a hegységek nevezetes csúcsai mellett a Duna hordalékából épült Szentendrei-sziget is részét képezi.

A **Pilis** vagy Pilis hegység röghegység, amely Budapest és Esztergom között helyezkedik el, a Dunántúli- középhegység legkeletibb kistája.

Legmagasabb csúcsa a *Pilis-tető* (756 m), ezt követi a *Vaskapu-szikla* (651 m), valamint a *Kevélyek* (Nagy-Kevély (534 m), Kis-Kevély (488 m)).

A Pilis fő kőzetalkotója a mészkő és a dolomit. Számos barlang is található ennek köszönhetően a hegységben, melyek közül jó néhány fokozottan védett (*pl.: Pilis-barlang, Pilisszántói-kőfülke, a Szent Őzséb-barlang, a Kis-kevélyi-barlang, a Szopláki-ördöglyuk és az Ürömi-víznyelőbarlang*).

A terület – annak karsztos jellege miatt – felszíni vizekben nem bővelkedik, vízszegény területnek minősül, de kisebb erdei víztestek (patakok, források) megtalálhatók a területén. Csak egy-egy nagyobb esőzés után fordul elő a patakok megduzzadása, adott esetben árvizek kialakulása. A *Dera-patak* délkelet felől határolja a Visegrádi-hegységet és egyben a Pilis leghosszabb vízfolyása. E patak (Dera-, vagy Kovács-patak) nevezetes arról is, hogy általa alakult ki a mostanában egyre több látogatót vonzó Dera-szurdok.

Míg a Dera-patak a leghosszabbnak számító vízfolyás a Pilisben, addig a *Szentlélek-patak* (más néven Szent János-patak) a legjelentősebbnek minősülő vízfolyás, amely a Pilis hegyeiből vezet le a csapadékvizeket.<sup>1</sup> A Pilis egy másik csodálatos szurdokvölgye az Apátkúti-völgy moha-lepte szikláival és gázlóival. Az *Apátkúti patak* körülbelül 10 kilométer hosszú, Pilisszentlászlótól délre ered és Visegrádnál ömlik a Dunába. Látványos szakasza az Ördögmalom-vízesés, a Telgárthy-rét, a Kaán-forrás, a Magda-forrás, valamint a Bertényi Miklós Fűvészkert,<sup>2</sup> amely évszázados fák, fiatal fenyők, cserjék csoportjai által nyújtanak páratlan élményeket.

A **Visegrádi-hegységet** általában a Pilis-hegység részének tartják, pedig geológiailag az Északi-középhegységhez tartozik. Egy kettős kalderális vulkán lepusztult maradványa, így (vulkanikus eredete okán) földtani felépítésében is eltér a Pilistől. A Visegrádi-hegységet a Két-bükkfa-nyereg és a Szentléleki-patak völgye választja el a Pilis-hegységtől, legmagasabb pontja *Dobogókő* (700 m).

---

<sup>1</sup> <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szentlélek-patak>

<sup>2</sup> <https://csodalatosmagyarorszag.hu/hirek/itthon/a-pilis-legszebb-szurdokvolgye-az-apatkuti-volgy/>



A települések által lefedett terület közel fele (~44%<sup>3</sup>) erdő, megyei viszonylatban erdőkben gazdag térségnek minősül. A Pilis és a Visegrádi-hegység térségében három klímaregionális erdőtársulás van jelen főképpen: a bükkös, a gyertyános-tölgyes, valamint a cseres-kocsánytalan tölgyes, amelyek viszonylag szabályosan kialakult öveket alkotnak.<sup>4</sup> A Duna menti folyóvízi növénytársulásokat illetően a Duna széles árterét és a zátonyszigeteket folyómenti fűz-nyár ligeterdő borítja. Télen fennáll a jégkár veszélye a Pilis és a Visegrádi-hegység erdőterületén, amire sajnos nem is olyan régen volt példa (2014).

A fejlesztési terület Európa második legnagyobb folyója, a Duna ölelésében fekszik. A folyó a Kárpát-medencébe belépve lelassuló folyása mentén nagy mennyiségű hordalékot rakott le, zátonyépítő jelleg uralkodik, és a zátonyok összekapcsolódása nyomán alakult ki többek között a **Szentendrei sziget**<sup>5</sup>, amelyen több település is az akcióterülethez tartozik. A sziget 30 km hosszú, 2-3 km szélességű, amelyet alföldi jellegű táj jellemez.

Az akcióterület a **Duna-Ipoly Nemzeti Park** illetékességi területén helyezkedik el. Az egyes települések több kiemelt nemzeti jelentőségű természetmegőrzési területhez tartoznak a **Natura 2000 hálózat** részeként. A Szentendrei sziget településeit (Kisoroszi, Pócsmegyer, Szigetmonostor) leszámítva az akcióterület a **Pilis és Visegrádi-hegység** (HUDI20039) különleges természetmegőrzési terület<sup>6</sup>, míg a Szentendrei sziget települései a **Szigeti homokok** (HUDI20047) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részei<sup>7</sup>, végül a Duna partján elhelyezkedő települések (Dunabogdány, Kisoroszi, Leányfalu, Pócsmegyer, Szigetmonostor, Tahitótfalu, Visegrád) a **Duna és ártere** (HUDI20034) terület kapcsán is érintettek. Az akcióterületen tehát jelentős mennyiségű természeti, táji érték, Natura 2000 és védett természeti terület található (lásd 3. sz. melléklet).

A környezeti adottságokkal kapcsolatos további információkat a 4. sz. mellékletben foglaltuk össze.

### **Kulturális erőforrások:**

A tervezési területen található települések országos szinten is kiemelkedő turisztikai adottságokkal rendelkeznek (mint pl. a visegrádi vár, a történelmi óvárosok), az ezekhez a turisztikai célpontokhoz kapcsolódó kulturális eseményeknek, teátrumoknak, szezonális eseményeknek kiemelt szerepük van a lakosság kulturális életében, identitásában, valamint az ide látogatókra irányuló vonzerő megteremtésében.

A **Szentendrei-sziget** számos aktív programra ad lehetőséget, bővelkedik gyalogosan vagy kerékpárral járható túraútvonalakban, emellett népszerűek a sziget körüli evezős programok is. A sziget népszerű rendezvényei a szigetmonostori családi hangulatú Piroslábos, a régi vízparti hangulatot visszahozó KékEvezős, a pócsmegyei Irány Surány, a tahitótfalui Eperfesztivál, továbbá a kisoroszi Szent István Napi programok.

Az egyes települések kulturális adottságait az 5. számú mellékletben mutatjuk be.

A Pilis-Dunakanyar településein erőteljes a **nemzetiségi jelenlét**, a programokban, fejlesztési elképzelésekben rendszeresen megjelenő motívum a nemzetiségi-magyar kultúra kapcsolatának erősítése, a szemléletformálás és a kulturális hagyományok őrzése. A helyi közösségi élet elősegítése, összefogása és fenntartása mellett megjelenik a nemzetiségi

<sup>3</sup> <https://www.oeny.hu/oeny/teir/#/tablo/10> - EEA, Corine felszínborítás, 2018: Lomblevelű (311), Túlevelű (312), Vegyes erdők (313)

<sup>4</sup> [https://parkerdo.hu/wp-content/uploads/2019/06/deneverek\\_a\\_parkerdoben\\_small\\_2019.pdf](https://parkerdo.hu/wp-content/uploads/2019/06/deneverek_a_parkerdoben_small_2019.pdf)

<sup>5</sup> Kocsis K. (főszerk.) 2018. Magyarország Nemzeti Atlasza – Természeti környezet. Budapest, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet. 72 p.

<sup>6</sup> [Pilis és Visegrádi-hegység | Natura 2000](#)

<sup>7</sup> <https://natura.2000.hu/hu/teruletek/hudi20047>

kulturális értékek és hagyományok megismerése, újjáélesztése és átadása a következő generációk részére. A nemzetiségi szerveződések ápolják és terjesztik a nemzetiségi anyanyelvet, továbbá fenntartják és erősítik a külföldi kapcsolatokat. A nemzetiségi kultúra egyrészt megmutatkozik az önálló intézmények és szervezetek színterén (pl. nemzetiségi önkormányzatok, egyesületek, oktatási-nevelési intézmények, tájházak), másrészt a különböző rendezvények alkalmain (pl. találkozók, fesztiválok, versenyek).

Az elmúlt időszak koronavírus-járványa a tömegturizmusra is jelentős hatást gyakorolt. A változó külső környezet és a lakossági igények alapján a tömegturizmus helyett mind inkább a fenntartható és a helyben értéket teremtő kultúra és turizmus kerül előtérbe. A kulturális programokhoz és a turizmushoz kapcsolódó helyi viszonyulások kettősségét mutatja egyrészt az, hogy települések közösségei a térség iránti érdeklődést és bevételi forrásokat figyelembe véve a lokalitáson túlmutató összefogással törekuszenek arra, hogy számtalan vonzó programot kínáljanak a térségben. Mindezzel hozzájárulnak a helyi identitás újraértelmezéséhez, továbbá a kulturális örökség újrafelfedezéséhez és hasznosításához. Másrészt a stratégia elkészítését megelőző helyi fórumokon elhangzott vélemények szerint a térségnek nincs egységes arculata, a turizmus tekintetében nincs igazán koncepciója, ezért kettősség jellemzi a turizmushoz való viszonyt. Azaz tartanak attól, hogy a sok turista ártani fog a települések mindennapi életének (közlekedés nehézségei, parkolási gondok, szemetelés stb.), ugyanakkor a vállalkozások potenciális bevételi forrást látnak benne. Megjegyzendő, hogy jelenleg a kistépelülések jellemzően nem felkészültek a nagyobb idegenforgalomra, az ehhez szükséges szolgáltatások hiányoznak, a rendelkezésre álló szolgáltatások pedig jellemzően a helyi igények kielégítésére koncentrálnak (pl. korlátozott nyitvatartási idő).

A tervezési terület kiépített **kulturális intézményrendszere**<sup>8</sup> mind a helyi, mind a nagyszámú látogatottságot eredményező kulturális turizmus igényeinek kielégítését szolgálja. A 13 település mindegyikén elérhető könyvtárak 121 ezer darabos könyvállománnyal rendelkeznek, a 2021 évi adatok több mint 29 ezer helybeni és távhasználatot mutatnak. A térség települései közül Visegrádon található mozi 120 férőhellyel, amelyben folyamatosan nő az előadások száma, színház pedig Üröm és Szigetmonostor településeken működik, évi átlagos 180 darabos előadásszámmal, amely 35 ezer nézőt vonz. Négy muzeális intézmény programjainak vonzerejét igazolja Pilisszántón, Leányfalun és Visegrádon, hogy a múzeumi látogatók és a tárlatvezetésen résztvevők száma túllépte a 130 ezer főt. Minden településen elérhető egy vagy két közművelődési intézmény, egymástól jelentősen eltérő látogatottságot generáló rendszeres művelődési foglalkozással. Minden település törekszik a kulturális rendezvények színesítésére és számának növelésére, 2021-ben több mint 52 ezer fő vett részt a települések kulturális rendezvényein. A településeken 59 alkotó művelődési közösség működik 967 taggal.

### **Társadalmi adottságok:**

#### ***Népesség, korösszetétel, nemzetiségek***

A Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területének 13 településén a 2022. évi népszámlálási adatok alapján 45.044 fő él. A tíz évvel ezelőtti census óta az akcióterület lakossága mintegy 6.000 fővel bővült, ám ez a növekedés nem egyenletesen jelent meg a különböző településeken. Az adatokból jól látható, hogy Budapest közelsége és a Szentendrei-sziget jelenti a legnagyobb vonzerőt a kiköltözők számára, a szigeten kívül eső, vagy a fővárostól távolabbi településeken mérsékeltbb a lakosság növekedés, a keleti megyehatárhoz közeli községekben inkább a stagnálás vagy az enyhe csökkenés jellemző.

A megnövekedett népességszám következtében változott a térség lakosságának korösszetétele is: a társadalom idősödésével összhangban közel három százalékkal csökkent

<sup>8</sup> KSH. Kultúra – településsoros adatok.

<https://www.ksh.hu/kultura>

az aktív korú népesség aránya (67%-ról 64,1%-ra) és ennél is többet nőtt a 65 év felettek aránya (15,4%-ról 19%-ra). Mindezek ellenére a tervezési területen élő idősök aránya alacsonyabb, mint az országos átlag (20,6%), a gyermekeké pedig magasabb annál (17% vs. 14,5%).

A népesség idősödésének egyik gyakran használt mérőszáma az öregedési index, amely a 13 település tekintetében a 2022. évi népszámlálási adatok alapján 112%, ez jóval az országos átlag<sup>9</sup> (142%) alatt van. Megfigyelhető továbbá, hogy a Budapest vonzáskörzetében lévő településeken magas a fiatalok aránya, több településen a 0-14 év közötti korosztály létszáma meghaladja a 65 év felettiét, 100%-nál alacsonyabb öregedési indexet eredményezve.

A tervezési területen élők 7 %-a vallotta magát a magyartól eltérő nemzetiségűnek (is), ez az érték kis mértékben haladja meg az országos átlagot (5%). Közülük a legtöbben német (43%), illetve szlovák (27%) nemzetiségűek. A települések közel háromnegyedén működik nemzetiségi önkormányzat, ezek több mint fele német, harmada szlovák, míg egy közülük szerb nemzetiségi önkormányzat.

### ***Képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok***

A térségben élők meglehetősen kedvező képzettségi mutatókkal rendelkeznek. A vizsgált, 6 évesnél idősebb korosztályon belül közel minden harmadik fő rendelkezik főiskolai vagy egyetemi diplomával, míg a csak alap-, és a csak középfokú végzettségűek aránya egyaránt alacsonyabb az országos átlagnál.

A képzettségi adatokhoz hasonlóan foglalkoztatottsági szempontból is jó helyzetben van a térség: a 14 évesnél idősebb lakók 61,1%-a foglalkoztatott (országos átlag: 57,5%), és mindössze 2,5%-a munkanélküli (országos átlag: 2,9%), azonban megfigyelhető, hogy az adatok Budapesthez közelebb kedvezőbbek, onnan távolodva pedig fokozatosan romlanak.

Többek között a magas képzettségi és foglalkoztatási adatok hatására az egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelmek átlagosan 10%-kal magasabbak az országosnál.

### ***Lakhatás, közüzemi infrastruktúra, közbiztonság***

A 13 településen 18.383 lakás található, legnagyobb részük 1981 és 2000 között épült. Közel háromnegyedük összkomfortos, központos fűtéssel rendelkezik (a fűtőanyag többnyire vezetékes gáz, illetve fa) és vezetékes internetkapcsolattal bír. Az ingatlanok közel fele négy-, vagy többszobás, 27%-a légkondicionáló berendezéssel felszerelt, és csak alig 1%-ában nincs vezetékes víz és szennyvízelvezetés.

Ivóvíz-, valamint szennyvízhálózat vonatkozásában a települések rendelkeznek a szükséges infrastruktúrával, a víziközmű- szolgáltatási tevékenységet a DMRV Duna Menti Regionális Vízmű Zrt., valamint a Fővárosi Vízművek Zrt. nyújtja az ellátási területen. Vízgazdálkodás szempontjából az akcióterület legfontosabb vízfolyása a Duna. Különlegesség, hogy Európa egyik legnagyobb, egy helyre koncentrált (homok és kavics) parti szűrésű ivóvízkészlete a Szentendrei-szigeten található és több száz ivóvíztermelő kút látja el a főváros és az agglomeráció településeit jó minőségű ivóvízzel.<sup>10</sup>

A vezetékes ivóvíz bevezettségének magas aránya ellenére aszályosabb időszakban az akcióterületen vízhiány lép fel egyes településeken, amely kényszerintézkedések meghozatalára kötelezi a helyi döntéshozókat és azok betartására az ott lakókat (pl. öntözési tilalom). Az Átölel a Pilis-Dunakanyar Szövetség által végzett közvélemény kutatás adatai alapján a lakosság véleménye az, hogy „A vízközmű infrastruktúra sincs a jelenlegi lakosság számára méretezve, fejlesztendő a vízellátás és az üdülővezeteket is szükséges

<sup>9</sup> <https://www.ksh.hu/nepesseg-es-nepmozgalom>

<sup>10</sup> <https://www.vizmuvek.hu/files/public/new/fovarosi-vizmuvek/kiadvanyok/vedterulet-szentendre.pdf>

*lenne bekötni a csatornarendszerbe. A felszíni csapadékvíz is sok településen fejlesztésre szorul, valamint az árvízvédelemről is gondoskodni kell.”* Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az akcióterület településein az egy lakosra jutó évi vízfogyasztás jelentős mértékben meghaladja az országos átlagot 2021-es adatok alapján (országos átlag: 38,2 m<sup>3</sup>/lakó<sup>11</sup>, akcióterület településein átlag: 46,5 m<sup>3</sup>/lakó<sup>12</sup>).

Külön figyelmet érdemel, hogy rendkívül jó a szélessávú internethálózat és a mobiltelefon szolgáltatások lefedettsége a településeken. Szinte mindenhol elérhető az 5G, a távolabbi településeken pedig többnyire a 4G, ritkábban a 3G szolgáltatás.

A közzolgáltatások mellett a közbiztonság szempontjából kiemelkedő eredmények tapasztalhatók a térségben: 1000 lakosra átlagosan 6,3 regisztrált bűncselekmény jut, ami két és félszer kevesebb, mint az országos átlag (15,8).

### **Humán közzolgáltatások, közösségek, társadalmi befogadás**

A 2021-es adatok alapján a települések közel felén (6 db) rendelkezésre áll összesen 138 bölcsődei férőhely, amelyek több mint 40%-át családi bölcsődék biztosítják. Óvoda és általános iskola ezzel szemben mindegyik településen elérhető, előbbiekben (két települést leszámítva) több férőhely van, mint gyermek, míg a 17 általános iskolai feladatellátási helyen összesen 2.937 diák tanul. Közép- és felsőfokú oktatási intézmények a tervezési területen nincsenek, azonban minimális utazással elérhetők Esztergomban, Szentendrén, Pilisvörösváron, Budapesten stb., így az itt élők számára a továbbtanulás elérhető közelségben van.

Az egészségügyi ellátás szempontjából hasonló mintázat figyelhető meg: a 24 háziorvosi praxisból 23 betöltött, illetve két település kivételével mindenhol elérhető fogorvosi és védőnői ellátás. A magasabb szintű ellátások közül járóbeteg szakrendelő Szentendrén, Esztergomban, Pilisvörösváron, Budapesten érhető el, míg fekvőbeteg ellátás Visegrádon is van, ahol több mint 400 ágyon folyik rehabilitációs ellátás. Az aktív ellátást nyújtó nagyobb centrumok Budapesten és Esztergomban találhatóak.

Az Átölel a Pilis-Dunakanyar Szövetség által végzett közvélemény kutatás adatai alapján az itt élők második legfontosabb igénye az egészségügy fejlesztése. A megkérdezettek szerint a háziorvosi ellátás sok esetben túlterhelt, a járóbeteg szakellátásért sokat kell utazniuk, és a mentő egység kiérkezésére is sokat kell várniuk még sürgős esetekben is, így igényük lenne a településeken szakorvosi rendelések kialakítására, a háziorvosi rendelések fejlesztésére, valamint mentőállomás létesítésére.

A szociális ellátórendszer kapacitásaiból adódóan képes gondoskodni a térségben élő, kirekesztődéssel leginkább veszélyeztetett célcsoportokról: a kisebbséghez tartozókról, a tartós munkanélküliekről, az alacsony iskolai végzettségűekről, az idős korosztályról és a veszélyeztetett gyermekekről. Az alapellátás keretében 161 fő részesül szociális étkeztetésben, 83 fő házi segítségnyújtásban, míg időseknek és fogyatékosoknak biztosított nappali ellátásban 93 fő. A szakellátások közül 9 db tartós és átmeneti elhelyezést nyújtó otthon működik, ezek egy kivételével csak időseket fogadnak.

A gyermekvédelmi és gyermekjóléti alapellátások a bölcsődéket leszámítva egyetlen tanoda kapott helyet a 13 településen, a területet ellátó család- és gyermekjóléti szolgálat Szentendrén és Pilisvörösváron található. Gyermekvédelmi szakellátás legközelebb Észak-Budán, illetve Pátyon érhető el.

<sup>11</sup> [https://www.ksh.hu/stadat\\_files/kor/hu/kor0041.html](https://www.ksh.hu/stadat_files/kor/hu/kor0041.html)

<sup>12</sup> <https://map.ksh.hu/timea/?locale=hu> – Környezet, Közmű: Egy lakosra jutó éves vízfogyasztás, 2021 (m3)

A közösségi élet formálásában legnagyobb szereppel bíró civil szervezetek közül a 13 településen összesen 252 ilyen működik, amely 1000 lakosra vetítve 5,6 db (ez megfelel az országos átlagnak, amely 5,8 db ezer lakosra).

### **Gazdasági adottságok:**

A rendszerváltás követő szuburbanizáció előrehaladásával a népesség térbeli elrendeződése mellett egyre látványosabb formát öltött a termelő és szolgáltató funkciók megtelepedése is Budapest agglomerációjában. Az itt található cégek megjelenése azonban nem elsősorban a budapesti vállalkozások „szuburbanizációs jellegű” kitelepüléséhez kötődik, hanem sokkal inkább kívülről (legtöbbször külföldről) ide irányuló beruházásokhoz. A Budapest környéki agglomerációs gazdaság jellemzője, hogy funkcionálisan erősen szakosodott terekbe tömörül.

A terület gazdasági felvirágoztatásában szerepet játszó úthálózat (autópálya) elkerüli az akcióterületet, ami gátja lehet a gazdasági fejlődésnek. A közúti hálózattal a Szentendrei-sziget kapcsolata a legkedvezőtlenebb, ide ugyanis – környezetvédelmi okból – nem építettek lejtőt az M0-ról. Mindez tükröződik az elérési időkben is: az agglomerációban a Budapesttől időben a legtávolabb (egy órára) fekvő települések (Kisoroszi, Pócsmegyer és Szigetmonostor) a szigeten találhatók.<sup>13</sup>

A budapesti agglomeráció övezetében általában viszonylag nagy a népességszámra vetített vállalkozásszám mind az alsófokú központokban, mind a falvakban, mind az aprófalvakban.<sup>14</sup>

A térség gazdasági életének meghatározó egységei a működő vállalkozások, melyeknek száma a különböző nemzetgazdasági ágakban a nonprofit gazdasági társaságokkal együtt meghaladta a 6000 db-ot.<sup>15</sup> A működő vállalkozások több mint 40%-a társas vállalkozás. A térség vállalkozó-orientáltságát jól reprezentálja, a 3600 fő feletti egyéni vállalkozó, melynek több mint 60 %-a főállású, de az őstermelők száma is stabilan 300 fő körül van.

A vállalkozások nemzetgazdasági ág szerinti megoszlásában megfigyelhető az építőipar, a műszaki tevékenység, a kereskedelem, a gépjárműjavítás, és az információs-kommunikációs tevékenység hangsúlyos jelenléte. A szolgáltató szektorok között egyenletes a megoszlás, míg a mezőgazdaság körében működő vállalkozások kissé alulreprezentáltak.

A vállalkozói kedv egyenletlensége megmutatkozik az ezer lakosra vetített regisztrált vállalkozások számában is. Átlagosan 222 regisztrált vállalkozás jut ezer lakosra, de a térség települései között azért megfigyelhetőek nagyobb eltérések. Igazán markáns különbségek az egy foglalkoztatottra jutó jegyzett tőke nagyságában mutatkoznak, itt akár nyolcszoros eltérésekkel is találkozunk.

A vállalkozások közül elenyésző a nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozás, jellemzően kisebb, 10 fő alatti létszámmal tevékenykednek. A térségben nem működik ipari park, vagy logisztikai központ.

A térségben 2022 év végén 276 kiskereskedelmi bolt üzemelt, és hét településen volt elérhető gyógyszertár. A településeken működő vendéglátó egységek részben a turizmushoz igazodnak, számuk és a lakosság szám között nincs kifejezett kapcsolat.

A fejlesztési területen a 2020. évi agrárcenzus adatai alapján 272 gazdaság működik, összesen 3034 hektárnyi területen. Az egy gazdálkodásra jutó **mezőgazdasági** terület átlagosan 12 hektár, tehát alapvetően kisméretű gazdaságok jellemzők. A mezőgazdasági

<sup>13</sup> Magyarország településhálózata 1. – Agglomerációk, településegységek, KSH, 2014

<sup>14</sup> Magyarország településhálózata 2. – Városok – falvak, KSH, 2015

<sup>15</sup> 2021-es KSH adat

művelési ágak közül a szántó részesedése a legnagyobb (78,6%), amelyet a gyep követ (19,5%), a gyümölcsös közel 1%, míg a gazdaságok használatában lévő szőlő területe hektáronként 0,8%. A legtöbb gazdaság és azok használatában lévő mezőgazdasági terület Tahitótfalun található, melyet Dunabogdány, majd Pócsmegyer követ.

Az **állattartást** illetően a jelentős juhállományt követően, a szarvasmarha állomány, majd a sertések teszik ki a jószágok nagy részét, valamint tyúkot is tartanak a települések többségén. A 2023-ban tartott mezőgazdasági gazdaságszerkezeti összeírásba a fejlesztési területről 3 település került bele a mintába (Pilisborosjenő, Tahitótfalu, valamint Üröm).

A térség természeti adottságai egyedülállóak, azonban nem párosulnak olyan épített környezettel, amely jelentősen kiaknázná a turisztikai vonzerőt. Noha, minden településen megtalálhatóak a helyi kötődésű magán szálláshelyek, jelentősebb vendég számmal csak Visegrád, Pilisszentkereszt, Leányfalu és Dunabogdány rendelkezik. A külföldről érkező vendégek elsősorban Visegrádra és Leányfalura látogatnak el. Az átlagos tartózkodási idő 1,6-2,5 nap között alakult.

A szektor legnagyobb kihívása ugyanakkor, hogy ne csupán az átutazó, hanem a hosszabb ideig itt tartózkodó turistákat is meg tudja szólítani. Jelen pillanatban a Pilis-Dunakanyar nem céldesztináció, jellemzően inkább az átutazó turisták látogatják, amely az egyik legfőbb kiváltó oka a helyi lakosság turistákkal szembeni fenntartásainak, hiszen így egy adott időpontban összpontosul az ide látogató sokaság, amely növeli a település telítettségének érzését. A vendégéjszakák számának emelésével és a többnapos turizmus meghonosításával az itt tartózkodás nem tömbösítve és zsúfoltan, hanem hatékonyan szolgálná a helyi turisztikai szektort. Ehhez megfelelő mennyiségű és minőségű szálláshely kialakítására és a meglévők fejlesztésére van szükség, kiemelten figyelve az ifjúsági turizmusra is.<sup>16</sup>

## 7.2 SWOT analízis

<p style="text-align: center;"><b>ERŐSSÉGEK</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- A főváros közelsége</li> <li>- Kedvező természeti adottságok</li> <li>- Jelentős kulturális és turisztikai értékek</li> <li>- Jó képzettségi és foglalkoztatottsági adatokkal rendelkező lakónépesség</li> <li>- Az országos átlagnál nagyobb gazdasági aktivitás</li> </ul>	<p style="text-align: center;"><b>LEHETŐSÉGEK</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- A vízi és szárazföldi (közösségi) közlekedés fejlesztése</li> <li>- A természetközeli környezetből adódó előnyök</li> <li>- Megújuló energia felhasználás szempontjából kedvező adottságok</li> <li>- Diverz, sokszínű lakónépesség</li> <li>- Magas vállalkozói kedv</li> </ul>
<p style="text-align: center;"><b>GYENGESÉGEK</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- A kelet-nyugat irányú térségi kapcsolatok hiánya.</li> <li>- Forgalom szempontjából telített főutak, a szükségesnél kisebb forgalom-áteresztő képesség.</li> <li>- Kevés a helyben elérhető rendszeres szórakozási lehetőség.</li> <li>- Területi és fejlettségbeli különbségek</li> </ul>	<p style="text-align: center;"><b>VESZÉLYEK</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Túlnépesedés és elnéptelenedés párhuzamos jelenléte</li> <li>- A közüzemi infrastruktúra (elsősorban az ivóvíz-ellátás) tartós szolgáltatás-kiesései</li> <li>- Folyamatosan növekvő és nem megszervezett idegenforgalom</li> <li>- A flóra és fauna fokozottabb sérülési lehetősége.</li> <li>- A főváros közelsége (elszívó hatása)</li> </ul>

<sup>16</sup> Átölel a Pilis-Dunakanyar Stratégia

- Kislétszámú gazdaságok, alacsony tőkevonzó képesség.	
--	--

A tervezési terület egyik legnagyobb **erőssége**, hogy minden település esetén 1 órán belül megközelíthető a főváros. Mint azt később látni fogjuk, az elszívó hatás miatt ez veszélyt is jelent. Az akcióterület rendkívül kedvező természeti adottságokkal rendelkezik, a Duna közelsége, a számos erdővel borított terület, a Natura 2000 területek, továbbá a Nemzeti Park értékes flórának és faunának ad otthont, jelentősen növelve a térség természeti és táji értékeit.

A települések belső kohéziója erős, aktív együttműködések nyomán őrzik a helyi hagyományokat. Az akcióterület lakossága jó képzettségi és foglalkoztatottsági adatokkal, illetve többnyire kedvező demográfiai és közbiztonsági mutatókkal bír. Magas a vállalkozói kedv, az országos átlagnál nagyobb a gazdasági aktivitás.

Az előbbieken felsorolt erősségekből következően számos, eddig még kiaknázatlan **lehetőségekkel** bír a térség. Ezek között említendő a Duna, mint vízi közlekedési útvonal fejlesztése a belső közlekedési problémák kezelése érdekében és a közösségi közlekedés fejlesztése az ingázók tömegközlekedés felé terelése érdekében.

A szigeten mezőgazdasági termelésre kiválóan alkalmas területek találhatók, melyek a helyben foglalkoztatás megerősítését is szolgálhatják. A természetközeli környezetből adódó előnyök például aktív turisztikai célokkal is kiaknázhatók, azonban a látogatószám növelése érdekében igény mutatkozik a strandok számának bővítésére, erdei utak és turistaházak rendszeres karbantartására.

Az akcióterület ezen felül a megújuló energia felhasználása szempontjából is kedvező adottságokkal (napenergia, felszín alatti termálvizek) rendelkezik, melyek hasznosítása hosszú távon költségmegtakarítást eredményezhet.

A térség egyik legnagyobb **gyengesége**, hogy a két meghatározó másodrendű főút a forgalom szempontjából telített, a szükségesnél kisebb a forgalom-áteresztő képességük, amelyet tovább bonyolít, hogy egyes települések csak egyetlen útvonalon közelíthetők meg. Az egyébként is zsúfolt főutakon tovább nehezíti a helyi lakosok közlekedését, hogy a neves turisztikai célpontok időről-időre jelentős forgalomnövekedést generálnak, és a parkolási lehetőségek is korlátozottak. A fentiekhez hasonlóan a települések közötti közlekedés is nehezített, hiszen az útvonalak szinte kizárólag észak-déli irányt követnek (a kelet-nyugat irányú térségi kapcsolatok hiányoznak).

További gyengeséget jelent, hogy a helyi fiatal korosztály (16-24 éves) részére kevés a helyben elérhető rendszeres szórakozási lehetőség, a térségben elérhető rendezvényekről nincs egységes, könnyen elérhető tájékozási platform.

A fentiekben túl megjegyzendő, hogy a célterület északnyugati-délkeleti tengelyén erős területi és fejlettségbeli különbségek figyelhetők meg. A gazdasági szféra megerősödését gyengíti az alacsony tőkevonzó képesség és a nagyobb létszámú gazdálkodások hiánya.

A települések túlnépesedése, amely az agglomeráció belső gyűrűjében jellemző, **veszélyként** értelmezhető. E mellett párhuzamosan megjelenik az agglomeráció külső gyűrűjén elhelyezkedő településeken az elnéptelenedés, elöregedés folyamata is. Kedvező turistacélpont lévén sérülékenyebb a természeti környezet élővilága, továbbá a folyamatosan növekvő és nem megszervezett idegenforgalom hátrányosan érinti a kistelepüléseken élők életminőségét.



A csapadékeloszlás egyenetlensége miatt kialakuló aszály idején a közüzemi infrastruktúra nem képes a megnövekedett lakosság fogyasztási szokásainak kielégítésére, amely átmeneti vagy tartós szolgáltatás-kiesési zavart okoz.

Az erősségeknél említettek szerint a főváros közelsége veszélyt is rejt magában, elsősorban a munkaerő és tőke elszívó hatása miatt.

## 8. A stratégia beavatkozási logikája

### A beavatkozási logika LEADER vonatkozású rövid összegzése

A LEADER beavatkozás a HFS-en keresztül, az SO8 vonatkozásában megállapított számos szükséglet kielégítéséhez hozzájárul. A KAP ST-ben foglalt SWOT elemzés erősségeként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER hálózatot, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és program végrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást biztosít a helyi fejlesztésekhez. Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását. E két megállapításra épül az a szükséglet, amely a fejlesztéspolitikai programok végrehajtásához szükséges helyi szintű emberi erőforrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítését szolgálja a LEADER beavatkozás működési és animációs keretéből finanszírozott helyi akciócsoportok hálózata.

A SWOT elemzésben erősségeként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít. Az elemzés gyengeségeként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit. A fenti erősségekre és gyengeségekre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

A SWOT elemzésben gyengeségeként szerepelnek a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei. Erre reagál az a szükséglet, amely az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER programnak fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképevel összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

### 8.1 A stratégia jövőképe

A Pilis-Dunakanyar jelentős természeti és környezeti értékekkel bíró városiasodott térségét Budapest közelsége egyedülálló jellemzőkkel ruházza fel, ugyanakkor mindez jelentős kihívásokat is támaszt a települések felé. Az agglomeráció külső gyűrűjének települései a vidéki térségek tipikus problémáival küzdenek (helyi közszolgáltatások hiányossága, helyi szolgáltatóipar és a mobilitás korlátozottsága), ezzel szemben a Budapesthez közel lévő települések a megnövekedett lakosságszám miatt túllépik teherbíró képességüket, túlnépesednek, amelyet nem tud megfelelő gyorsasággal követni a települések infrastruktúrájának fejlesztése.



A HFS legfőbb célja a helyi életminőség növelése olyan, a helyi szereplőkből álló erős, koherens közösség megteremtése révén, amely felelős és fenntartható módon tud adekvát válaszokat adni a XXI. század kihívásaira.

Jövőképünk központi eleme, hogy a Pilis-Dunakanyar térségét a különleges természeti, környezeti, társadalmi és térszerkezeti adottságaira, mint belső erőforrásokra építve támogassuk, hosszútávon biztosítva az itt élők megelégedettségét.

Célunk, hogy a településeinken élők a helyi hagyományokat megőrző, modern, harmonikus, élhető környezetben és közösségekben éljenek. Ösztönözzük a generációkon átívelő tudás átörökítését és az élethosszig tartó tanulást, amely kulcsa a koherens közösségteremtésnek.

A térség több, eltérő arculatú földrajzi egységből áll (pilisi települések, „szigeti települések”, dunamenti települések), amely megmutatkozik a lakosság összetételében, a gazdasági aktivitásban, a kulturális lehetőségekben és a helyi kihívásokban egyaránt. Előnyt kívánunk kovácsolni ebből a sokszínűségből azzal, hogy a települések életében az „új” tudást és innovációs törekvéseket összekapcsoljuk a meglévő hagyományokkal és értékrenddel, ezzel biztosítva az organikus, kiegyensúlyozott fejlődést.

Jövőképünkben vizionáljuk, hogy a megvalósult fejlesztések eredményeként a közösségi kohézió erősödik, új kapcsolatrendszerek jönnek létre, amelyek alkalmasak további pályázati eljárásokon való közös részvételre, ezáltal növelve a települések társadalmi, gazdasági színvonalát. Reméljük, hogy a most tervezett kisléptékű fejlesztések a későbbiekben megteremtik a bázisát a nagyobb beruházásoknak. Célként tűzzük ki a jövőre nézve, hogy más HACS-ok példáját követve élő kapcsolatrendszert építsünk ki, aktív párbeszédet folytassunk a térség szereplőivel, amely hosszú távon elősegíti az újonnan felmerülő igényekre, problémákra történő reagálást pályázati és egyéb lehetőségek felkutatásával.

## 8.2 A stratégia célhierarchiája

A Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület Alapszabálya értelmében elkötelezett és alapfeladatának tekinti a tervezési területén a LEADER Program megvalósítását. A HFS céljainak meghatározása alapvetően a helyzetelemzésen (beleértve a SWOT elemzést is), a projektgyűjtés során megfogalmazott igényeken és szükségleteken, valamint a közösségi fórumokon elhangzott információkon és az Egyesület tagságának ismeretein és tapasztalatain alapul. A **Helyi Fejlesztési Stratégia átfogó céljai** az az alábbiak:

- A Pilis-Dunakanyar térségének organikus és fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődéshez való hozzájárulás, az életminőség javítása
- A Pilis-Dunakanyar belső társadalmi tőkájének növelése
- Az agglomerációs jellemzők erőforrásként való felhasználása: az előnyök kihasználása és a veszélyek mérséklése

### **Specifikus célok:**

#### A vidéki térségekben a mikro- és kisvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése

A térségben számos kisebb-nagyobb üzemméretű helyi terméket előállítók, helyi szolgáltatást működtetők látják el a felmerülő igényeket. A helyi termékek értékesítése, szolgáltatások nyújtása révén a fogyasztók és a termelők/gyártók/szolgáltatók szorosabb kapcsolatba kerülnek egymással, a személyes ismertség révén fenntartható bizalmi kapcsolat jön létre. A turisták körében is egyre keresettebbek a jó minőségű helyi termékek, vásárlásuk, fogyasztásuk divattá vált az idelátogatások során is. A helyi termékek előállításának, értékesítésének, valamint a térségre jellemző szolgáltatások szorgalmazásával gyarapodhat

a vidék turisztikai kínálata, ezáltal javulhat a települések arculata, gazdasági helyzete, hozzájárulva ezzel az eredményes térség- és vidékfejlesztéshez.

A helyi gazdaságfejlesztéssel a helyi folyamatokba való tudatos beavatkozás a térség gazdasági megerősítését szolgálja. Az élelmiszer-feldolgozási beruházások fejlesztése elősegíti a térségben élők alapellátásának biztosítását, olcsó, egészséges, a mindennapi szükségleteket kielégítő termékekkel való ellátottságot, továbbá a külső piacra előállított, a térségre jellemző sajátosságokkal rendelkező termékeknek is helyt tud adni. Ezzel ösztönözzük a tömegtermékekkel szemben a helyi, fenntartható rövid ellátási láncok kialakulását.

#### Megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten

Az éghajlatváltozás és az energiaválság problémája alapos és hosszú távú tervezést igényel. Cél a környezeti szemléletformálás és a környezeti nevelés, a környezeti kérdéseket is a helyi erőforrásokra alapozva lehet kezelni. Térségünk jelentős része természetvédelmi terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park része, az erdeink és vizeink helyi természeti értékeinek megóvása illeszkedik az országos természetvédelem célkitűzéseire. A vízi közmű infrastruktúra kiépített, ugyanakkor a megnövekedett lakosságszámból adódó lakossági ivóvízigényt – főként a nyáron előforduló hőhullámok idején – nem tudja megfelelően kiszolgálni. Kapacitása bővítendő, továbbá az az üdülőövezeteket is szükséges bekötni a csatornarendszerbe. Mindezek okán a beavatkozások szintjén szükségesnek látjuk a vízvisszatartásra, környezetvédelemre, klímabarát megoldások alkalmazására vonatkozó akciók támogatását.

#### Helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása

A térség bővelkedik turisztikai célpontokban, az itt lévő szolgáltatások kapacitásai teljes körűen kihasználtak. A helyi kulturális elemekre alapozott gazdasági tevékenység a lokális gazdaságfejlesztés és fenntartható fejlődés kiemelten fontos komponense. A turizmusnak, mint a térség meghatározó kitorési lehetőségének jelentős multiplikáló hatása van. A minőségi és innovatív turisztikai szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a térség gazdasági szerkezetének átalakításához, fejlesztéséhez. A turizmusból származó jövedelem erősíti a helyi gazdaságot, ezáltal hozzájárul az életminőség javításához.

#### Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése

A művelődési lehetőségek, a kulturális hagyományok, a népszokások és a hagyományos vidéki életmód az itt élők, illetve az ide látogató vendégek számára is különleges élményeket nyújthatnak amellet, hogy belső közösségépítő hatással is járnak. A kulturális örökség felértékelődése nyomán a településeink fokozott hangsúlyt fektetnek a saját épített örökségükre annak megőrzésével, a helyi lakosság otthonérzete és lokális identitása között kapcsolódási pontot képezve.

## 9. Cselekvési terv

### 9.1 Az intézkedések leírása

#### I. HELYI VÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA

- 1) Az intézkedés megnevezése: Helyi vállalkozások támogatása
- 2) Specifikus cél: A vidéki térségekben a mikro- és kisvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése
- 3) Indoklás, alátámasztás: A helyi gazdaságfejlesztés célja az adott térség gazdasági teljesítményének és valamennyi ott élő lakos életminőségének javítása. A térségben jellemzően kisebb vállalkozások találhatóak, amelyek erősödő munkahelyteremtő képességük és innovációs aktivitásuk révén jelentősen hozzájárulhatnak az akcióterület versenyképességének javításához.

A vidéki térségek vállalkozásaira általánosságban a tőkehiány, valamint az abból adódó elavult, hiányos eszköz- és infrastrukturális ellátottság a jellemző. Emellett kihívásként jelentkezik a technológiai megújulás szükségessége, valamint a helyi felvevő piacok bővülési korlátai.

A támogatás hozzájárul a kedvezményezett vállalkozások gép és eszközállományának bővüléséhez, a termelési-, és szolgáltatási feltételek javulásához, amely megteremtheti a vállalkozások jövedelmezőségének növekedését. Növekszik a térség szolgáltatási skálája, ezáltal javul az itt élők életminősége, mely hozzájárul az identitásuk erősödéséhez is.

A felhívás fő célja a helyi mikro- és kisvállalkozások fejlődésének, gazdaságban betöltött szerepének, piaci pozíciójának erősítése, a területi különbségek csökkentése, a térségi felzárkóztatás és a helyi gazdaság megerősítése, továbbá a munkahelyek megtartása és bővítése.

- 4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

Valamennyi fejlesztés esetén:

- Épület /építmény építése, felújítása, korszerűsítése, bővítése
- Új eszközök/gépek beszerzése
- Immateriális javak beszerzése, digitalizációs fejlesztések megvalósítása
- Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása
- Marketing eszközök fejlesztése
- Minőségirányítási rendszer bevezetése

Helyi vállalkozások működésének támogatására irányuló fejlesztés esetén:

- Képzéseken való részvétel

Mintagazdaságok megismerését támogató fejlesztés esetén:

- Rendezvényszervezés

- 5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Iskolarendszerű képzésben való részvétel

- Az európai uniós jog megsértését eredményező tevékenységek
- Lágyszárú növények, lőfegyverek, pirotechnikai eszközök beszerzése

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

- Egy támogatást igénylő egy alkalommal részesülhet támogatásban.
- Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Valamennyi fejlesztés esetén: jogi személyiségű mikro- és kisvállalkozás, jogi személyiség nélküli mikro- és kisvállalkozás
- Mintagazdaságok megismerését támogató fejlesztés esetén ezen felül östermelők és családi vállalkozások is, a falusi turizmushoz kapcsolódó szálláshelyfejlesztés esetén pedig családi vállalkozások is.

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- projektterv minősége,
- térségi szempont,
- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzőit,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9) Tervezett forrás:

- az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 82.000.000 Ft
  - o A helyi vállalkozások működésének támogatására irányuló fejlesztések esetén: 49.400.000 Ft
  - o A mintagazdaságok megismerését támogató fejlesztések esetén: 15.600.000 Ft
  - o A falusi turizmushoz kapcsolódó szálláshelyfejlesztés esetén 17.000.000 Ft
- a támogatás intenzitása:
  - o A helyi vállalkozások működésének támogatására irányuló fejlesztések esetén a legalább két lezárt üzleti évvel rendelkező vállalkozások tekintetében: 50%,
  - o A helyi vállalkozások működésének támogatására irányuló fejlesztések esetén legalább két lezárt üzleti évvel nem rendelkező vállalkozások tekintetében: 65%,
  - o A mintagazdaságok megismerését támogató fejlesztések esetén: 65%
  - o A falusi turizmushoz kapcsolódó szálláshelyfejlesztés esetén: 65%
  - o Megújuló energia fejlesztésre vonatkozó projektelem esetében 80%
- a projektméret korlátai:

- A helyi vállalkozások működésének támogatására irányuló fejlesztések esetén a legalább két lezárt üzleti évvel rendelkező vállalkozások tekintetében: minimum 650.000 Ft és maximum 2.500.000 Ft,
  - A helyi vállalkozások működésének támogatására irányuló fejlesztések esetén legalább két lezárt üzleti évvel nem rendelkező vállalkozások tekintetében: minimum 650.000 Ft és maximum 1.300.000 Ft,
  - A mintagazdaságok megismerését támogató fejlesztések esetén: minimum 650.000 Ft és maximum 2.600.000 Ft,
  - A falusi turizmushoz kapcsolódó szálláshelyfejlesztés esetén: minimum 650.000 Ft és maximum 1.300.000 Ft.
- d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

- Beszerzett eszközök száma: 26 db
- Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma: 43 db
- Új munkahelyek száma: 2 db
- Termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok száma: 6 db
- Megvalósult rendezvények száma: 12 db
- Létrehozott új együttműködések száma: 17 db

## II. KÖZÖSSÉGI ÉLET FEJLESZTÉSE

1) Az intézkedés megnevezése: Közösségi élet fejlesztése

2) Specifikus cél: Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése

3) Indoklás, alátámasztás: Az életminőséget alapvetően befolyásolják a lakókörnyezetünkben rendelkezésre álló közösségi terek, illetve a közösségépítési célú rendezvények. A felhívás célja éppen ezért a szabadidő hasznos eltöltésének támogatása, egyrészt sportolási lehetőségek biztosításával, másrészt családbarát intézkedés részeként játszóterek kialakításával, fejlesztésével, harmadrészt közösségépítő célú rendezvények támogatásával, negyedrészt pedig a civil szervezetek működésének támogatásával.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

Sport/fitneszpark illetve játszótér kialakítására irányuló fejlesztés esetén:

- Épület /építmény építése, felújítása, korszerűsítése, bővítése
- Új eszközök/gépek beszerzése
- Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása

Közösségépítési célú rendezvények támogatására irányuló fejlesztés esetén:

- Új eszközök/gépek beszerzése, bérleése
- Szolgáltatás vásárlása
- Marketing eszközök fejlesztése

Civil szervezetek támogatására irányuló fejlesztés esetén:

- Épület /építmény építése, felújítása, korszerűsítése, bővítése
- Új eszközök/gépek beszerzése
- Immateriális javak beszerzése, digitalizációs fejlesztések megvalósítása
- Képzéseken való részvétel

- Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása
- Marketing eszközök fejlesztése
- Minőségirányítási rendszer bevezetése

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Turisztikai célú fejlesztések
- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Iskolarendszerű képzésben való részvétel
- Az európai uniós jog megsértését eredményező tevékenységek
- Lágyszárú növények, lőfegyverek, pirotechnikai eszközök beszerzése

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

- Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Civil szervezetek támogatására irányuló fejlesztés esetén: jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyesületek, alapítványok, egyházi jogi személyek)
- Sport/fitneszpark illetve játszótér kialakítására irányuló fejlesztés esetén: költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyesületek, alapítványok, egyházi jogi személyek, önkormányzat többségi tulajdonában álló nonprofit gazdasági társaságok)
- Közösségépítési célú rendezvények támogatására irányuló fejlesztés esetén költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyesületek, alapítványok, egyházi jogi személyek, nonprofit gazdasági társaságok)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- egy támogatást igénylő egy tevékenységcsoport tekintetében egy alkalommal részesülhet támogatásban,
- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- projektterv minősége,
- térségi szempont,
- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzőit,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9) Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 165.000.000 Ft
    - o A civil szervezetek támogatására irányuló fejlesztések esetén: 30.000.000 Ft
    - o A sport/fitneszpark illetve játszótér kialakítására irányuló fejlesztések esetén: 80.000.000 Ft
    - o A közösségépítési célú rendezvények támogatására irányuló fejlesztések esetén az önkormányzatok és nonprofit gazdasági társaságok részére rendelkezésre álló keret: 28.000.000 Ft
    - o A közösségépítési célú rendezvények támogatására irányuló fejlesztések esetén a jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyesület, alapítvány, egyházi jogi személy) részére rendelkezésre álló keret: 27.000.000 Ft
  - b) a támogatás intenzitása: nem jövedelemtermelő projektek esetében legfeljebb 90%; jövedelemtermelő projektek esetében legfeljebb 65%.
  - c) a projektméret korlátai:
    - o A civil szervezetek támogatására irányuló fejlesztések esetén: minimum 500.000 Ft és maximum 2.000.000 Ft
    - o A sport/fitneszpark illetve játszótér kialakítására irányuló fejlesztések esetén: minimum 4.000.000 Ft és maximum 8.000.000 Ft
    - o A közösségépítési célú rendezvények esetén: minimum 500.000 Ft maximum 3.000.000 Ft.
  - d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás
- 10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév
- 11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap
- 12) Kimeneti indikátorok:
- Beszerzett eszközök száma: 39 db
  - Fejlesztéssel érintett szervezetek száma: 23 db
  - Rendezvényen résztvevők száma: 1.800 fő
  - Megvalósult rendezvények száma: 18 db
  - Helyi és térségi rendezvényen fellépő/kiállító térségi szervezetek száma: 36 db

### III. ZÖLDÜLŐ TELEPÜLÉSEK PROGRAM

- 1) Az intézkedés megnevezése: Zöldülő települések program
- 2) Specifikus cél: Megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten
- 3) Indoklás, alátámasztás: A települési zöldfelületekkel kapcsolatos feladatok az egészséges és élhető települési környezet megvalósítását szolgálják. Nagyban hozzájárulnak egy térség vonzóbbá tételéhez és a helyi lakosok jóllét érzéséhez. A közösségteremtő kezdeményezések, szolgáltatások a helyiek települési kötődését mozdítják elő és a vidék megtartó képességét növelik. Fontos, hogy megtanuljunk környezetünkben úgy élni, hogy ökológiai lábnyomunk csökkentésére tudatosan ügyelve természeti kincseink és környezetünk előnyeit és szépségeit a jövő generációja is ugyanúgy élvezhesse. A települési hulladék részét sok esetben olyan biológiailag lebontható hulladék alkotja, amelynek döntő része komposztálás útján hasznosítható, elősegítve a körforgásos gazdaság megteremtését. Az illegális hulladéklerakók felszámolása nem csak a szennyeződés, de a településkép miatt is fontos. Az előforduló aszályosabb időszakokra tekintettel fel kell készülnünk környezetünk és kertünk megóvására az esővíz gyűjtése és tárolása révén.  
A felhívás révén elérni kívánt cél, hogy harmóniában a környezetünkkel felelősen éljünk, megőrizve természetünk erőforrásait együttműködve a lakosokkal, közösséget formálva.
- 4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- Új eszközök/gépek beszerzése, bérlete
- Rendezvényszervezés
- Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása
- Marketing eszközök fejlesztése

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Turisztikai célú fejlesztések
- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Iskolarendszerű képzésben való részvétel
- Az európai uniós jog megsértését eredményező tevékenységek
- Lágyszárú növények, lőfegyverek, pirotechnikai eszközök beszerzése

6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

- Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre: költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyesületek, alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- projektterv minősége,
- térségi szempont,
- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzőit,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9) Tervezett forrás:

- az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 39.000.000 Ft.
- a támogatás intenzitása: nem jövedelemtermelő projektek esetében legfeljebb 90%; jövedelemtermelő projektek esetében legfeljebb 65%.
- a projektméret korlátai: minimum 500.000 Ft és maximum 3.000.000 Ft
- a támogatás módja: hagyományos elszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. II. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: maximum 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

- Beszerzett eszközök száma: 100 db
- Fejlesztéssel érintett szervezetek száma: 13 db



- Szemléletformálással elért személyek száma: 100 fő

#### IV. HELYI TURISZTIKAI KÍNÁLAT ÉS SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE

- 1) Az intézkedés megnevezése: Helyi turisztikai kínálat és szolgáltatások fejlesztése
- 2) Specifikus cél: Helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása
- 3) Indoklás, alátámasztás: A térség frekventált turisztikai célpont. Széles kulturális kínálattal rendelkezik, amely mellett a természeti erőforrások nyújtotta aktív turisztikai szolgáltatások fejlesztésével növelhető az idelátogatók által eltöltött idő, valamint a vendégéjszakák száma is. Az aktív turisztikai szolgáltatások fejlesztése növeli a szabadidős programok körét és számát a helyben élők számára is, segíti az egészségtudatos életmód kialakítását. A turisztikai kínálat növelése mellett alapvető cél a turizmus és a helyi települési életminőség megőrzése közötti egyensúly kialakítása és megtartása környezetbarát és energiahatékony megoldásokkal. Az aktív turizmushoz köthető szolgáltatások fejlesztése a települések közötti együttműködésen alapul, a turisztikai szolgáltatók hálózatosodásával elősegíthető a tudatosan tervezett térségi vendéglátás.
- 4) A támogatható tevékenységek meghatározása:
  - Épület /építmény építése, felújítása, korszerűsítése, bővítése
  - Új eszközök/gépek beszerzése, bérlése
  - Rendezvényszervezés
  - Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása
  - Immateriális javak beszerzése, digitalizációs fejlesztések megvalósítása
  - Marketing eszközök fejlesztése
- 5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:
  - Személygépjármű beszerzés
  - Élő állat vásárlás
  - Használt árucikkek beszerzése
  - Támogatási jogosultságok megvásárlása
  - Iskolarendszerű képzésben való részvétel
  - Az európai uniós jog megsértését eredményező tevékenységek
  - Lágyszárú növények, lőfegyverek, pirotechnikai eszközök beszerzése
- 6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás:
  - Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.
- 7) A jogosultak köre: jogi személyű mikro- és kisvállalkozás, jogi személyiség nélküli mikro- és kisvállalkozás, költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek, jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, egyesületek alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok).
- 8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- a nemek közötti, a társadalmi esélyegyenlőtlenség és a hátrányos helyzet csökkentését célzó kezdeményezések ösztönzése,
- a térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- ár-érték arány, azaz a tervezett költségek és eredmények közötti egyensúly, költséghatékonyság,
- fizikai/pénzügyi/környezeti megvalósíthatóság és fenntarthatóság,
- projektterv minősége,
- térségi szempont,
- a működési terület környezeti, gazdasági és társadalmi jellemzőit,
- a közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.),
- humán erőforrás.

9) Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 39.000.000 Ft.
- b) a támogatás intenzitása: 65%, megújuló technológia fejlesztésére irányuló projektelem esetében maximum 80%.
- c) a projektméret korlátai: minimum 1.000.000 Ft – maximum 3.000.000 Ft
- d) a támogatás módja: hagyományos elszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: maximum 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

- Fejlesztéssel érintett szervezetek száma: 13 db
- Létrehozott új együttműködések száma: 13 db

## 9.2 Együttműködések

### a) Térségek közötti és nemzetközi együttműködések megvalósítása

A Pilis-Dunakanyar térségének egyedülálló potenciálja elhelyezkedése, sokszínű társadalmi összetétele, különleges természeti és környezeti adottságai: a Duna jobb partján, Budapest agglomerációjában, a szlovák határ közvetlen közelében fekszik. Egyedülállósága ugyanakkor kihívásokkal párosul, amelyek megoldásához elengedhetetlenek az intenzív belföldi térségi kapcsolatok a hasonló, agglomerációs kihívásokkal küzdő térségek között, valamint az egyes térségi potenciálok kihasználása érdekében, mint a turisztikai desztinációk fejlesztése, természeti környezet megóvása, életminőség fejlesztése, aktív helyi közösségfejlesztés.

Mindezekre tekintettel a HFS részét képezi **térségi együttműködések** indítása más Pest megyei térségi szereplőkkel, LEADER Helyi Akciócsoportokkal, önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, aktív helyi szereplőkkel, valamint a helyi nemzetiségi hagyományok megőrzését támogató más LEADER Helyi Akciócsoportokkal.

Az együttműködések tekintetében támaszkodunk a térség együttműködési és közösségteremtő hagyományaira, élő térségek közötti és határon átnyúló kapcsolataira is, melyek egy része INTERREG Programok megvalósításából származik.

Tervezett forrásigény: 20.000.000 Ft

**Nemzetközi együttműködési projekt** indítását is tervezzük, egyrészt hasonló térségi adottságokkal rendelkező térségek felé, másrészt Szlovákia irányába, ahol elsődlegesen a tapasztalatcsere, jó gyakorlatok gyűjtése, térségi kapcsolatok fejlesztése a projekt fő célja.

A térségek közötti és nemzetközi projektek kidolgozására, koordinációjára egy, a LEADER HACS tagjaiból álló „együtműködéseket koordináló csoport” létrehozását tervezzük a meglévő tapasztalatok becsatornázása és a minél szélesebb körű részvétel érdekében.

Tervezett forrásigény: 25.000.000 Ft

## **b) Egyéb együtműködések megvalósítása**

A Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület alapvető célja, hogy aktív, a helyi szereplők bevonásán és kölcsönös kommunikáción alapuló térségi közösséget szervezzen, elősegítse a térség közösségfejlődését, hálózatosodását. Ennek és a HFS megvalósulásának érdekében aktív együtműködéseket, közös programokat, tematikus, a közös tudás fejlesztésére irányuló akciókat tervezünk szervezni, amellyel a LEADER Programon túlmutató kérdések tekintetében is elő tudjuk segíteni a térségi közös gondolkodás.

A hálózatosodás elősegítése elsősorban tematikus térségi együtműködések, fórumok megtartásával valósulnak meg, melyek a térségi turizmus, a közlekedés, a természeti és kulturális örökség megőrzése, illetve a térségi kapcsolatok témáit érintik.

Együtműködő partnerek: civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozások, állami szervezetek

## **9.3 Kommunikációs terv**

A Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület Alapszabályának II. fejezet (1) és (2) bekezdésében meghatározott célok megvalósítása érdekében elkötelezett a hatékony és széleskörű kommunikáció folytatásában. A kommunikációs terv különösen az alábbi célok elérésében játszik kiemelt szerepet:

- A vidékfejlesztés szereplőinek összekapcsolása.
- A térségi- és településfejlesztési tervek összehangolása, megvalósításuk elősegítése.
- Információs hálózat kiépítése, vidékfejlesztési szakmai tanácsadás támogatása.
- Az akcióterületen élők tájékoztatása a pályázati lehetőségekről.
- Tapasztalat- és információcsere biztosítása a LEADER Akciócsoportokkal, a hazai és európai uniós, valamint nemzetközi szervezetekkel a térség fejlődése érdekében.

Ezen célok eléréséhez elengedhetetlen a célzott és jól szervezett kommunikáció, mely az alábbi, feladatorientált felosztásban mutatható be.

### A településfejlesztési feladatok tekintetében

- helyi köz- és üzleti szférabeli partnerségek kialakítása;
- a tervezési/akcióterületre és a helyi fejlesztési tervvel kapcsolatos tájékoztatásra irányuló intézkedések;
- promóciós rendezvények.

### Az Egyesület működtetésével kapcsolatos adminisztratív feladatok és tevékenységek

- részvétel a belföldi és az európai hálózatok találkozóin;
- a Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározott animációs és hálózatépítési (networking) feladatok teljesítése.

### Helyi Fejlesztési Stratégiára vonatkozó információ szolgáltatás

- a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítását célzó projektek vonatkozásában a több szektorra kiterjedő együtműködések ösztönzése és támogatása;
- az Egyesület tevékenységének népszerűsítése;
- az Egyesület képviselője különböző tanácskozásokon és eseményeken.

### Kiemelt animációs és szakmai tevékenységek:

- rendezvények, szakmai programok szervezése, illetve az ezeken történő megjelenés;
- szakmai kiadványok, tájékoztatók, könyvek készítése, ilyenekben való megjelenés;
- esélyegyenlőségi elvek érvényesítése érdekében hátrányos helyzetű csoportok számára célcsoport specifikus programok megvalósítása, kiemelten adományozási és jótékonyági programok társadalmilag és gazdaságilag hátrányos helyzetű csoportok számára.

### **1) A célcsoportok meghatározása**

A célcsoportok meghatározási logikája: A HACS kommunikációjának célcsoportjait egyrészt a HFS intézkedései (a pályázat benyújtására jogosultak köre), másrészt az animációs tevékenység célja, jellege határozza meg.

A HACS **legtágabb értelemben** vett kommunikációs célcsoportja a tervezési területen élő lakosság, ezen belül a potenciálisan támogatásra jogosult szervezetek és magánszemélyek. Az egyes **konkrét célcsoportok** meghatározása a fenti logikán alapul. További eseti célcsoportként jelenhetnek meg az együttműködések során bevont más szervezetek (más LEADER HACS-ok) és a területükön élő lakosság és szervezetek.

A Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területébe nem tartozó, de a térség életét meghatározó 10 000 fő lakosságszám feletti városok (Budakalász, Pilisvörösvár, Pomáz, Szentendre) az általános kommunikáció célcsoportját képezik a térségi kapcsolatok fejlesztése érdekében.

### **2) A kommunikációs eszközök, tevékenységek típusainak bemutatása (beleértve a pályázók és a szélesebb nyilvánosság tájékoztatásának módját)**

A HACS elsősorban elektronikus eszközökön keresztül tervezi bonyolítani a kommunikációját, ezt egészítik ki eseti jelleggel a fórumok, rendezvények, elektronikus média, valamint a kiadványok, továbbá a személyes kapcsolatfelvételt és tanácsadást biztosító személyes ügyfélszolgálati iroda.

Az Egyesület honlapjának címe: <http://dunakanyarkincsei.hu>

Levelezési cím: 2025 Visegrád, Fő utca 81.

E-mail cím: [dunakanyarkincseiegyesulet@gmail.com](mailto:dunakanyarkincseiegyesulet@gmail.com)

Facebook oldal: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61551037640909>

### Online kommunikációs eszközök

- **saját weboldal:** az Egyesület és a LEADER Program megvalósításával kapcsolatos információk elsődleges közzétételi helye, folyamatos aktualizálással, a térséget érintő legfontosabb információkkal, pályázati információkkal, bárki számára elérhető;
- **közösségi média** megjelenés: a Facebook oldal nyilvános, bárki számára elérhető;
- **közvetlen levelezés e-mailen:** ügyfelekkel, magánszemélyekkel, konkrét ügyek kapcsán;

### Ügyfélszolgálat

Telefonon, e-mail-ben és – időpont egyeztetés alapján – személyesen is elérhető, felmerülő igényeknek megfelelően kihelyezett ügyfélfogadási napok megtartása;

### Fórumok, tájékoztató rendezvények

- LEADER HACS és települési, térségi szintű fórumok, konzultációk szervezése. Témától függően általános szinten, tematikus meghatározással vagy célcsoportok szerint kerül meghirdetésre;
- Megjelenés nagyobb rendezvényeken, kiállításokon információs standdal, információs és promóciós anyagokkal, elsősorban a térséget érintő rendezvényeken, illetve a LEADER Programot népszerűsítő rendezvényeken;

- Felkérés esetén előadóként, partnerként, kiállítóként megjelenés szakmai és kulturális programokon, rendezvényeken, fórumokon.

#### Kiadványok, sajtómegjelenés

- Az Egyesület eseményeinek, programjainak, tájékoztatóinak, hirdetésmegjelenésének, helyi pályázati felhívásainak megjelentetése a helyi elektronikus médiában: helyi televíziók (pl. TV Szentendre, Danubia Televízió), helyi, térségi rádiók (Dunakanyar FM, Rádió Szentendre);
- Szükség esetén hirdetmény, PR cikk megjelentetése;
- Fórumok, pályázati felhívások megjelenése esetén, illetve egyéb közérdeklődésre számot tartható ügyekben a települési önkormányzatok segítségével megjelenés különböző médiafelületeken, tematikus kiadványokban, szaklapokban és offline felületeken.

### **3) A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása, visszacsatolási lehetőségek, ezek kezelésének és dokumentációjának módja**

A HACS működése során - a LEADER alapelveinek megfelelően – nyitott és széleskörű konzultációs lehetőséget kíván folytatni minden érdeklődővel és helyi szereplővel a HFS-ben megjelölt célok elérése érdekében. Alapvető fontosságú a kommunikáció hatékony és többirányú, visszacsatolásokat működtető rendszerének kialakítása, amely által a közösség-szervezés közvetlenül is elősegíthető és növeli a helyi ügyekben való részvétel lehetőségét.

A LEADER HACS-ról szóló alapvető információk, adatok az átláthatóság és a nyilvánosság biztosítása érdekében közzétételre kerülnek, továbbá folyamatosan elérhetőek lesznek az Egyesület honlapján az Alapszabályban foglaltak szerint.

A HACS-csal történő kommunikációra, vélemények, észrevételek, javaslatok megosztására, kérések felvetésére, információk közlésére folyamatosan biztosított a lehetőség, több fórumon (ügyfélszolgálat, részvétel egyeztetési fórumokon stb.) keresztül.

A HACS kommunikációjának koordinálása a munkaszervezet feladata, ezen túlmenően a megkeresések kezelését és a válaszadást az határozza meg, hogy a kérdés/jelzés mely egyesületi szervezeti egység feladatkörébe tartozik: elnökkel, elnökséggel, közgyűléssel való egyeztetést igényel, vagy a munkaszervezet feladatkörébe tartozik.

A dokumentálás módját szintén a megkeresés jellege és szintje határozza meg (szóbeli, írásos, hivatalos, informális, operatív működéshez kötődik, vagy szakmai feladathoz, az egyesület működéséhez, szervezeti felépítéséhez stb.).

### **4) A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása**

Az Egyesület elsődleges kommunikációs felülete az Egyesület a Szervezeti és Működési Szabályzat 1.1 pontban feltüntetett honlapja és a hivatalos e-mail címe. A honlap üzemeltetése és tartalommal feltöltése, továbbá a hivatalos e-mail címre érkező üzenetek folyamatos kezelése a Munkaszervezet feladata.

Az Egyesület további kommunikációs platformjai (külső és belső):

- A Közgyűlés és az Elnökségi ülések
- Az Egyesület székhelyén működő Munkaszervezet irodája
- Közösségi médiafelületek (Facebook, stb.)
- Fórumok, tájékoztató rendezvények
- Média és sajtómegjelenések
- Személyes megkeresések

A kommunikációs feladatok (webes felületek folyamatos frissítése, havi rendszerességgel hírlevél megjelentetése, tájékoztató levelezés, sajtóközlemények összeállítása, sajtótájékoztatás szervezése, kapcsolattartás a helyi sajtó képviselőivel stb.) ellátása a munkaszervezet dolgozóinak feladatkörébe tartozik.

## 5) A HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve

A HACs kommunikációs tevékenységében folyamatos, időközi és eseti feladatokat különböztethetünk meg. A folyamatos kommunikációs tevékenységek főként a zökkenőmentes feladatellátáshoz kapcsolódnak, míg az időszakosan előforduló és eseti feladatok a HFS megvalósulását, a projektgenerálást, a közösség-szervezést biztosítják.

Folyamatos tevékenységek: webes felületek frissítése, havi hírlevél megjelentetése, ügyfélszolgálati iroda működtetése,

Időszakosan előforduló és eseti tevékenységek:

- aktuális információkhoz kapcsolódóan direkt levelezés (pl. pályázati felhívások megjelenése, előkészítése, megvalósítása kapcsán, határidőkhöz kapcsolódóan, partner szervezetek üzeneteinek, felhívásainak továbbítására, stb.)
- általános tájékoztató fórumok (HACs, térségi és települési szinten)
- animációs fórum
- promóciós megjelenések, saját projektekhez kapcsolódó beszámolók, hirdetések stb.
- kiadványok megjelentetése

## 6) A kommunikációs tevékenység pénzügyi terve a 2023-2027-es évekre vonatkozóan éves bontásban

Kommunikációs tevékenység – indikatív pénzügyi terv

Kommunikációs tevékenység – indikatív pénzügyi terv (Ft)				
2023	2024	2025	2026	2027
0	1 500 000	1 250 000	750 000	1 500 000

A HACs tervezett saját projektjének kommunikációs tevékenységei nem képezik részét a jelen fejezetben leírtaknak.

### 9.4 Egyéb, a HACs által megvalósított projektek

**Dunakanyar Kincsei Vidékfejlesztési Egyesület a térség minden települését bevonva tervez saját projektet.**

**Az intézkedés megnevezése:** Dunakanyar Kincse: az élet!

**Specifikus cél:** Az intézkedés célja a hirtelen szívhalált szenvedő egyének túlélési esélyeinek növelése egyrészt az elérhető félautomata defibrillátorok számának, másrészt az akcióterületen élők újraélesztéssel kapcsolatos tudásának növelésével.

**Indoklás, alátámasztás:** A hirtelen *szívmegállás* egy olyan kórkép, amely gyors és szakszerű beavatkozást igényel, hiszen a korán megkezdett, szakszerű újraélesztés nagyban javíthatja a páciens túlélés esélyeit. A reanimációs folyamat hatékonyságát tovább növeli a félautomata defibrillátor (AED) használata, amely elektromos impulzus segítségével hivatott visszaállítani a szív normál ritmusát.

Tekintettel arra, hogy a nyilvántartások alapján a térség rosszul ellátott AED készülékekkel, így az Egyesület indokoltnak látja egy térségi saját projekt indítását életmentő készülék (félautomata defibrillátor) egyszeri beszerzésére, valamint az ehhez kapcsolódó tanfolyamok megszervezésére, okos telefonon működő segítségkérő applikációk elterjesztésére.

**A támogatható tevékenységek meghatározása:**

- Mobil félautomata defibrillátor beszerzése
- Újraélesztő tanfolyam (xBLS) beszerzése
- Egészségtudatos életmódra nevelő szemléletformáló események megvalósítása (potenciális tématerületek: sport, egészséges táplálkozás, szűrések fontossága, káros szenvedélyek, mentális egészség)
- Marketing tevékenység
- Kötelező tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása

**Egyéb elvárások:**

- A fejlesztés során kötelező 14 AED készüléket beszerezni. Ezek elosztása során alapvetően arra kell törekedni, hogy mindegyik település (illetve Dobogókő) egy új készüléket kapjon, azonban ha a jelenleg rendelkezésre álló készülék száma indokolja, egyéb elosztás is elfogadható.
- A településeken újraélesztési hálózatot kell létrehozni, amelynek átlagosan 10 aktív tagja van. Részükre évente 2 újraélesztési tanfolyamot szükséges tartani (összesen 104 képzési alkalom). Az újraélesztési hálózat tagjai mellett a további érdeklődőknek is lehetőséget kell biztosítani a képzéseken történő részvételre.

**A projekt megvalósításába bevonni kívánt szervezetek:**

- helyi egészségügyi szolgáltatók (orvosok, védőnők, egészségügyi szakemberek)
- önkormányzatok
- helyi civil szervezetek (pl.: polgárőrség)
- mentőállomások

**Tervezett forrás:**

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás: 25 000 000 Ft
- b) a támogatás intenzitása: 100%
- c) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

**A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam:** 48 hónap

**Kimeneti indikátorok**

Indikátor neve	Mértékegység	Célérték
Beszerzett eszközök száma	db	14
Képzésben, tanácsadásban, ismeretcsereben résztvevők száma	fő	130

## 10. Monitoring és Indikátorok

A monitoring folyamatok eredményeinek révén az Európai Bizottság értékes információkhoz jut, amelyek:

- elemzési szempontból szilárdan megalapozzák a jövőbeni szakpolitikai tervezőmunkát;
- segítséget nyújtanak a szakpolitikai célkitűzések és a programok célkitűzéseinek kidolgozásához, a későbbiekben pedig eszközül szolgálnak a kitűzött célok hosszú távú megvalósulásának mérése során.

A monitoring megfelelő végrehajtásának feltétele, hogy a szakpolitikai célkitűzések és a tervezett intézkedések összhangban legyenek egymással. A kiegyensúlyozott területfejlesztés, során hangsúlyos szerepet kap a foglalkoztatás és növekedés előmozdítása, illetve a szegénység visszaszorítása a vidéki térségekben.

A közös kereten belül végzett értékelés a szakpolitikai intervenciók intézkedések hatását hivatott felmérni. Az értékelés tényekkel szolgál a döntéshozatali munkához, és javítja a KAP keretében végrehajtott intervenciók hatékonyságát, hasznosságát és eredményességét. Ezen túlmenően az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot is növeli, és előmozdítja a kapcsolódó tanulási folyamatokat.

Annak érdekében, hogy az értékelések szerves részét képezzék a szakpolitikai döntéshozatali folyamatnak, és teljesüljenek az előírt referenciaértékek, a Bizottság iránymutatásokat és eszköztárat dolgozott ki a jogalkotás minőségének javítása érdekében, melyek követelményeket fogalmaznak meg, és ismertetik a bevált módszereket a KAP kiértékelésére vonatkozóan.

2021. december 6-án az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a KAP-stratégiai tervekhez nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló (EU) 2021/2115 rendeletet. Ez a rendelet létrehozta a teljesítmény-, monitoring és -értékelési keretet, amelyet 2023 és 2027 között kell majd alkalmazni a közös agrárpolitikára vonatkozóan.

A teljesítmény-, monitoring és -értékelési keret elősegíti, hogy a szakpolitikai hangsúly a szabályoknak való megfelelésről a teljesítményre és az eredményekre helyeződjön át. Ez az új teljesítményalapú teljesítési modell közös teljesítménymutatókat alkalmaz.

Ezek közé a közös teljesítménymutatók közé tartoznak a következő indikátorok:

- kimeneti mutatók, amelyek a KAP végrehajtásának nyomon követésére fognak szolgálni;
- eredménymutatók, amelyek segítségével figyelemmel lehet kísérni, milyen előrelépést érnek el az uniós országok az előre kitűzött célértékek teljesítése terén;
- kontextus- és hatásmutatók, amelyek használatával meg lehet állapítani, hogy általánosságban hogyan teljesít, a szakpolitika a KAP célkitűzéseire képest.

A HACS-okra vonatkozó adatok

- A HACS tervezési területével lefedett települések száma, a lakossági adatok (a HACS területének népességére vonatkozó információ).
- A HACS tagjainak teljes száma az alábbi bontás szerint:
  - azok amelyek valamely közigazgatási szervet képviselnek;
  - azok, amelyek helyi magángazdasági érdekeket képviselnek (például gazdasági szervezetek, helyi vállalkozások stb.);
  - azok, amelyek helyi szociális érdekeket képviselnek (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.), valamint
  - az egyéb eltérő kategóriákba sorolható tagok.



- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok teljes száma szervezettípus szerinti bontásban:
  - azon tagok száma, akik valamely közigazgatási szervet képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek helyi magángazdasági érdekeket (például gazdasági szervezeteket, helyi vállalkozásokat stb.) képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek helyi szociális érdekeket (például nem kormányzati szervezeteket, helyi egyesületeket stb.) képviselnek;
  - azon tagok száma, akik/amelyek az egyéb eltérő kategóriákba sorolhatóak.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó HACS tagok neme.
- A HACS döntéshozó testületét alkotó tagok életkora, kiemelten a fiatalok száma a HACS döntéshozó testületében, 51. életévét be nem töltött személy.

#### A HACS-ok tevékenységeire vonatkozó adatok

- A HACS által végrehajtott műveletek száma összesen (a HF-ek keretében kibocsátott TO-kban szereplő kedvezményezettek megbontása jogi státusz szerint):
  - a magánszemélyek vagy vállalkozások által végrehajtott műveletek száma;
  - a közigazgatási szervek által végrehajtott műveletek száma;
  - a helyi magángazdasági érdekek képviselői (például vállalkozói szövetségek, kereskedelmi kamara stb.) által végrehajtott műveletek száma;
  - a helyi szociális érdekek képviselői (például nem kormányzati szervezetek, helyi egyesületek stb.) által végrehajtott műveletek száma;
  - a kutatási szervezetek által végrehajtott műveletek száma;
  - a több, különböző típusú szereplő által közösen végrehajtott műveletek száma;
  - eltérő kategóriákba tartozó szereplő által végrehajtott műveletek száma.
- A HACS által végrehajtott interregionális együttműködési projektek száma.
- A HACS által végrehajtott transznacionális együttműködési projektek száma.
- A tudástranszferhez kapcsolódó műveletek száma, beleértve a fenntartható, gazdasági, társadalmi, környezeti és éghajlatbarát teljesítményre vonatkozó tanácsadást, képzést és tudáscserét.
- A termelői szervezetekkel, a helyi piacokkal, a rövid ellátási láncokkal és a minőségrendszerekkel kapcsolatos műveletek száma, beleértve a beruházások támogatását, a marketingtevékenységeket stb.
- A megújuló energia-termelési kapacitásokhoz kapcsolódó műveletek száma, beleértve a biomassza alapú energiatermelés kapacitásaihoz kapcsolódó műveleteket is.
- A környezeti fenntarthatósághoz, valamint az éghajlatváltozás mérséklésével és az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben.
- A munkahelyteremtő műveletek száma.
- A vidéki vállalkozásokat – többek között a biomassza alapú gazdaság területén működő vállalkozásokat – támogató műveletek száma.
- Az intelligens falvakra vonatkozó stratégiákkal kapcsolatos műveletek száma.
- A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához, többek között a széles sávú rendszerekhez való hozzáférést javító műveletek száma.
- A társadalmi befogadás területén végrehajtott műveletek száma.
- Az egyéb, eltérő kategóriákba tartozó műveletek száma.

### 10.1 Monitoring

A közös kereten belül végzett monitoring kulcsfontosságú információkkal szolgál a KAP végrehajtásáról. Az Európai Bizottság szorosan nyomon követi a mezőgazdasági piacok alakulását, a vidékfejlesztés terén jelentkező fejleményeket és a KAP forrásainak felhasználását.

A támogatási kérelmek benyújtásakor, illetve feldolgozásakor várt adatok:

Intézkedés	Indikátor	Célérték	Adatok forrása		Adatbegyűjtés módja		Adatgyűjtés gyakorisága
			Bázis	Terv	Bázis	Terv	
Helyi vállalkozások támogatása	beszerzett eszközök száma	26	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
	fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	43	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
	új munkahelyek száma	2	Pályázó	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztési időszak alatt meghatározott időpontban
	termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok száma	6	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
	megvalósult rendezvények száma	12	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
	létrehozott új együttműködések száma	17	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
	Közösségi élet fejlesztése	beszerzett eszközök száma	39	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező

						HACS adatlapon adott nyilatkozat	/fenntartási időszak végéig
	fejlesztéssel érintett szervezetek száma	23	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
	rendezvényen résztvevők száma	1800	n.r.	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Helyszíni szemléről/ellenőrzésről készült jegyzőkönyv és/vagy a projektgazda által készített szakmai beszámoló	A támogatott programokat követően, egyedi időpontokban
	megvalósult rendezvények száma	18	n.r.	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Kedvezményezett adatszolgáltatás	A támogatott programokat követően, egyedi időpontokban
	helyi és térségi rendezvényen fellépő/kiállító térségi szervezetek száma	36	n.r.	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Kedvezményezett adatszolgáltatás	A támogatott programokat követően, egyedi időpontokban
Zöldülő települések program	szemléletformálással elért személyek száma	100	n.r.	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Helyszíni szemléről/ellenőrzésről készült jegyzőkönyv és/vagy a projektgazda által készített szakmai beszámoló	A támogatott programokat követően, egyedi időpontokban
	beszerzett eszközök száma	100	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
	fejlesztéssel érintett szervezetek száma	13	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
Helyi turisztikai kínálat és	fejlesztéssel érintett	13	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben	Éves monitoring jelentésben	A fejlesztés befejezését követő évtől,

szolgáltatások fejlesztése	szervezetek száma				adott nyilatkozat	és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig
	létrehozott új együttműködések száma	13	n.r.	Pályázó	Pályázatban/ Támogatási kérelemben adott nyilatkozat	Éves monitoring jelentésben és/vagy kötelező HACS adatlapon adott nyilatkozat	A fejlesztés befejezését követő évtől, évente, az üzemeltetési /fenntartási időszak végéig

A monitoring adatok feldolgozását és a feldolgozásból származó információk visszacsatolását a megvalósításba évenkénti gyakorisággal, illetve a bírálati szakaszokat követően tervezzük.

A monitoring adatok specifikus célonként és mutatóként összesítésre kerülnek, figyelembe véve a támogatásban részesített és a ténylegesen megvalósított projektek arányát is (illetve fordítva: figyelembe véve a nem megvalósult projektek adatait is).

A nem megvalósult (visszavont/lemondott/jogosulatlan támogatásigény miatt elutasított) projektek esetében a nem megvalósulás okáról a pályázókat/támogatási kérelmet benyújtókat kötelező jelleggel nyilatkoztatjuk, mivel azok az esetleges szükséges módosítások előkészítéséhez hasznos információként szolgálhatnak.

Az összesített monitoring adatok esetében vizsgálat tárgyát képezi:

- az elvárt eredmények időarányosan megvalósultak-e
  - amennyiben igen, módosítás nem indokolt,
  - amennyiben nem, a nem teljesülés okairól hatásvizsgálat, elemzés stb. szükséges, melynek célja felderíteni, belső vagy külső körülményről van-e szó,
  - a feltárt belső és/vagy külső körülmények megváltoztatásához szükséges módosítás(ok)ról döntést kell hozni.
- amennyiben az elvárt eredmények az időarányosnál nagyobb mértékben teljesültek, szükséges felmérni a Stratégia kidolgozás során jelzett igényeket – amennyiben azok kielégítésre kerültek, az adott intézkedés lezárható, vagy legalábbis felfüggeszthető, amennyiben nem, és egyéb más feltételek lehetővé teszik, forrásátcsoportosításról szükséges döntést hozni, figyelembe véve más intézkedések és a teljes stratégia eredményeit.

## 10.2 Az indikátorok megadása

Indikátor neve	Indikátor leírása	Indikátor mértékegysége	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Képzésben, tanácsadásban, ismeretcsereben résztvevők száma	R. 1PR A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén: A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlattal és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	személyek száma (fő)	--	--	39	39	26	26	--
Termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok száma	R. 10PR Az ellátási lánc szerveztségének javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	gazdaságok száma (db)	--	--	--	--	6	--	--
Képzésben, tanácsadásban, ismeretcsereben résztvevők száma	R. 15 A mezőgazdaságból, erdőszékből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia: Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a biomaszra-alapú energiák termelését is beleértve (kW)	kilowatt	--	--	--	--	--	--	--
	Napelemes fejlesztések		--	--	--	--	--	--	--
	Biomassza		--	--	--	--	--	--	--
	Egyéb		--	--	--	--	--	--	--
Új munkahelyek száma	R. 37 Növekedés és munkahelyteremtés a vidéki térségekben: KAP - projektek keretében támogatott új munkahelyek (önfoglalkoztatás is, de a projekt kiépítéséhez szükséges munka nem)	teljes munkaidős egyenérték	--	--	--	--	2	--	--
A KAP támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok száma	R. 39 A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biomaszra alapú gazdaságok száma	gazdaságok száma (db)	--	--	--	--	--	--	--

A támogatott „okos falu” stratégiák száma	R.40 A vidéki gazdaság okos átmenete: A támogatott „okos falu” stratégiák száma „okos falu” stratégiák száma	„okos falu” stratégiák száma (db)	--	--	--	--	--	--	--
A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság száma	R.41PR Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között: A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP - támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	fő	--	--	--	--	--	--	--
Rendezvényeken résztvevők száma + felzárkóztatási projektek érintettjeinek száma	R.42 A társadalmi befogadás előmozdítása: A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	fő	--	--	--	--	--	1800	--
Beszert eszközök száma	A projekt keretében beszert eszközök száma	db	--	--	--	14	26	139	--
Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma db	db	--	--	--	--	43	--	--
Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma	db	--	--	--	--	--	--	--
Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	Fejlesztéssel érintett szervezetek száma	db	--	--	--	--	13	36	--
Megvalósult rendezvények száma	A projekt keretében megvalósult rendezvények száma	db	--	--	--	--	12	18	--
Környezettudatos szemléletformálás	Szemléletformálással elért személyek száma	fő	--	--	--	--	--	100	--
Térségi rendezvények	Helyi és térségi rendezvényen fellépő/kiállító térségi szervezetek száma	db	--	--	--	--	--	36	--
Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	Új együttműködések száma	db	--	--	--	--	30	--	--

## 11. Indikatív pénzügyi terv

### a) A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen	%
1.	Helyi vállalkozások támogatása	-	-	82.000.000	-	-	82.000.000	23,43%
2.	Közösségi élet fejlesztése	-	-	165.000.000	-	-	165.000.000	47,14%
3.	Zöldülő települések program	-	-	39.000.000	-	-	39.000.000	11,14%
4.	Helyi turisztikai kínálat és szolgáltatások fejlesztése	-	-	39.000.000	-	-	39.000.000	11,14%
5.	Saját projekt: Dunakanyar Kincse: az élet!	-	3.500.000	16.500.000	2.500.000	2.500.000	25.000.000	7,14%
	Összesen	-	-	350.000.000	-	-	350.000.000	100%

### b) A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (ezer Ft)

	2023	2024	2025	2026	2027	Összesen
Működési költségek	-	27.000.000	27.000.000	17.000.000	18.293.763	89.293.763
Animációs költségek	-	2.000.000	4.000.000	4.000.000	2.000.000	12.000.000
Egyéb tervezett bevételek	-	-	-	-	-	-
Összesen	-	29.000.000	31.000.000	21.000.000	20.293.763	101.293.763

## Melléletek

### 1. számú melléklet: A HACS összetételének részletes bemutatása

#### a) A HACS összetétele

A HACS önálló jogi személyiséggel rendelkező egyesület, a 2023. október 09-én történt nyilvántartásba vétele óta 22 alapító taggal rendelkezik, képviselve a LEADER HACS tervezési területén lévő 13 település mindegyikét. A tagság szférák szerinti összetétele kiegyensúlyozott, a jogi személyekből álló alapítók közül 12 az önkormányzati, 3 az egyházi, 3 a civil és 4 a vállalkozási szférát képviseli. A HACS létrejöttét megelőzően intenzív együttműködés alakult ki a településeken élő, dolgozó személyekkel, intézményekkel, a LEADER elvek mentén történő folyamatos, nyitott kommunikációval. Ennek eredményeként már több jelzés érkezett a rendes, illetve a pártoló tagságként való jövőbeni csatlakozás igényével.

Az egyesületbe való belépés önkéntes, tagja lehet az a természetes személy, jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki az egyesület céljaival egyetért és tenni kíván a szervezet céljainak elérése érdekében, továbbá csatlakozási szándékát írásban kijelenti, valamint az egyesület alapszabályát magára nézve kötelezően elfogadja.

A rendes tag személyére az Egyesület tagjai javaslatot tehetnek. A tagfelvételi kérelemhez csatolni kell az egyesület legalább két rendes tagjának írásos ajánlását. A tagság a tagfelvételi kérelem elfogadásával keletkezik, amelyről az Elnökség dönt. Szintén az Elnökség dönt a pártoló tagok felvételéről, amennyiben valamely természetes személy, jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki ezen szándékát az Elnök részére címzett nyilatkozatban írásban kijelenti és az Egyesület céljainak eléréséhez szakmai, vagyoni (mely lehet pénzbeli, vagy tárgyi hozzájárulás) hozzájárulással részt vesz.

Az elfogadott Alapszabály alapján a tagsági jogviszony létrehozásakor figyelemmel kell lenni az Egyesület LEADER címbirtokosként való működése irányadó, az Európai Parlament és a Tanács 2021/1060. rendeletének (2021. június 24.) 31. cikkében foglaltakra.

Az egyesület rendes tagjai tagdíjat fizetnek. A tagdíj mértéke 2023. évben 50.000 Ft az önkormányzatok számára, 20.000 Ft a további csatlakozó tagok számára. A tagdíj évenkénti mértékét 2024. évtől az elnökség javaslatára a Közgyűlés állapítja meg. A HACS vállalkozási tevékenységet jelenleg nem végez.

A HACS szervezetét a Közgyűlés, az Elnökség, a Felügyelőbizottság és a Munkaszervezet alkotja. A LEADER Programra vonatkozó ügyintézését a Munkaszervezet látja el. A HACS feladatainak ellátása érdekében egyesületi bizottságokat hozhat létre. A vezető tisztségviselők az Elnök és az elnökségi tagok. A HACS tisztségviselői: a Felügyelőbizottság tagjai és elnöke, a Munkaszervezet vezetője és az egyesületi bizottság vezetője. A tisztségviselők – a Munkaszervezet vezetőjét és az Egyesület Elnökét kivéve – tevékenységüket díjazás nélkül látják el.

#### b) A HACS döntéshozó testületének bemutatása

A HACS döntéshozó szerve a rendes tagok összessége által alkotott **Közgyűlés**.

A Közgyűlés hatáskörébe tartozik:

- az alapszabály módosítása;
- az Egyesület megszűnésének, egyesülésének és szétválásának elhatárolása;
- a vezető tisztségviselők megválasztása és visszahívása;



- a Felügyelőbizottság tagjainak megválasztása és visszahívása, valamint a Felügyelőbizottság működési szabályzatának jóváhagyása;
- az éves költségvetés meghatározása és elfogadása, valamint a tagdíj mértékének megállapítása;
- az éves beszámoló – ezen belül az ügyvezető szervnek az Egyesület vagyoni helyzetéről szóló jelentés elfogadása;
- az olyan szerződés megkötésének jóváhagyása, amelyet az Egyesület saját tagjával, vezető tisztségviselőjével, a Felügyelőbizottság tagjával vagy ezek hozzátartozójával köt;
- a jelenlegi és korábbi egyesületi tagok és a vezető tisztségviselők elleni kártérítési igények érvényesítéséről való döntés;
- az Egyesület által kidolgozott hosszú- és középtávú fejlesztési program (ideértve kiemelten a Helyi Fejlesztési Stratégiát) és módosításainak elfogadása;
- döntés mindazon kérdésben, amelyet jogszabály vagy alapszabály a hatáskörébe utal.

A Közgyűlés az Elnökre delegálta a HACS létrehozását támogató pályázati felhívás benyújtása érdekében a Helyi Fejlesztési Stratégia tervezetének elfogadására vonatkozó hatáskört. A fentiekben meg nem határozott hatáskörök tekintetében az Elnökség az illetékes. A Közgyűlést évente legalább egy alkalommal, vagy szükség szerint kell összehívni. A Közgyűlés nem nyilvános, azon a tagokon és az ügyvezetésen kívül a Közgyűlés összehívására jogosult által meghívottak és az Alapszabály vagy a Közgyűlés határozata alapján tanácskozási joggal rendelkező személyek vehetnek részt. A Felügyelőbizottság tagjai a Közgyűlés ülésein állandó meghívottként, tanácskozási joggal vesznek részt. Összehívását az Elnökség rendeli el, az összehívás végrehajtásáról az Elnök gondoskodik, a Közgyűlést az Elnök vezeti. Rendkívüli taggyűlést kell összehívni a tagok legalább egytizede által aláírt kérelemre, amelyben megjelölik az összehívás okát és célját, a Felügyelőbizottság írásbeli kezdeményezésére, valamint ha azt az illetékes bíróság elrendeli.

Az Egyesület ügyvezetését az **Elnökség** látja el. Az Elnökség az Egyesület döntés-előkészítő, döntéshozó és döntés-végrehajtó szerve, amely 7 tagból (vezető tisztségviselő) áll: elnök, alelnök és további 5 elnökségi tag, mandátumuk 5 évre szól. A vezető tisztségviselőket a Közgyűlés választotta meg az Egyesület tagjai közül. Az Egyesület döntéshozó testületeiben a LEADER HACS címhez kapcsolódó előírások értelmében legalább egy nőnek, illetve egy fiatalnak (legfeljebb 41 életévét még be nem töltött személy) szerepelnie kell, ennek alapján az Elnökség 6 tagjából 2 fő az önkormányzati, 2 fő a vállalkozói, 2 fő a civil (ebből egy fő az egyházi) szféra képviselője lett, akik megfelelnek az összes előírásnak. Az Elnökség tagjai a LEADER HACS cím megszerzéséhez kapcsolódóan ellátják a programban megjelölésre kerülő települések képviselőit is, a települések elhelyezkedésének és lakosságszámának figyelembe vételével, továbbá az egyenlő terhek viselésének szempontja mellett egyhangúan döntenek az egyes elnökségi tagokhoz tartozó településekről. Az Elnökség tagjai tevékenységüket díjazás nélkül látják el, azonban az Egyesület érdekében folytatott tevékenységük során felmerült indokolt és szükségszerű kiadásaikkal összefüggésben költségtérítésre lehetnek jogosultak.

Az Elnökség feladat- és hatáskörébe tartozik:

- az Egyesület tevékenységének irányítása;
- az Egyesület napi ügyeinek vitele, a hatáskörébe tartozó ügyekben a döntések meghozatala;
- a beszámolók előkészítése és azoknak a Közgyűlés elé terjesztése;
- az éves költségvetés elkészítése és annak a Közgyűlés elé terjesztése;
- az egyesületi vagyon kezelése, a vagyon felhasználására és befektetésére vonatkozó, a Közgyűlés hatáskörébe nem tartozó döntések meghozatala és végrehajtása;
- az Egyesület által megkötésre kerülő szerződések jóváhagyása;
- a Közgyűlés ülésének előkészítése;

- az Elnökség által összehívott Közgyűlés napirendi pontjainak meghatározása;
- részvétel a Közgyűlésen és válaszadás az Egyesülettel kapcsolatos kérdésekre;
- a tagság nyilvántartása;
- az Egyesület határozatainak, szervezeti okiratainak és egyéb könyveinek vezetése;
- az Egyesület működésével kapcsolatos iratok megőrzése;
- az Egyesületet érintő megszűnési ok fennállásának mindenkori vizsgálata és annak bekövetkezése esetén az e törvényben előírt intézkedések megtétele;
- a tag felvételéről való döntés;
- az Egyesület költségvetési és gazdálkodási, valamint szervezeti és működési szabályzatának elfogadása, módosítása;
- a pályázatokkal kapcsolatos vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerinti döntések meghozatala, így különösen a pályázatok benyújtása, pályázati eljárásrend elfogadása;
- a Helyi Bíráló Bizottság tagjainak felkérése és kinevezése;
- a könyvvizsgáló megválasztása, visszahívása és díjazásának megállapítása
- a Munkaszervezet foglalkoztatottjainak és vezetőjének megválasztása, visszahívása, feladatainak és díjazásuknak megállapítása;
- a végelszámoló kijelölése, továbbá
- döntés mindazon kérdésben, amelyet jogszabály, az alapszabály vagy a Közgyűlés a hatáskörébe utal.

Az Elnökség évente beszámol a Közgyűlésnek az adott évben, valamint a Közgyűlések között végzett tevékenységéről. Az Elnökség üléseit szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal tartja.

Az **Elnök** az Elnökség tagja. Az Elnököt saját tagjai közül a Közgyűlés választja meg. Az Elnök képviseleti jogát önállóan és általános jelleggel gyakorolja, azonban írásbeli meghatalmazást adhat az Egyesület bármely tagjának, illetve a Munkaszervezet vezetőjének, hogy helyette az Egyesület képviselétében eljárjon. Az Elnök jogai és kötelességei:

- szervezi az Elnökség és a Közgyűlés munkáját;
- összehívja és vezeti az Elnökség és a Közgyűlés üléseit;
- intézkedik és dönt a Közgyűlés, valamint az Elnökség által hatáskörébe utalt ügyekben;
- gyakorolja az Egyesület Munkaszervezet vezetője és foglalkoztatottjai felett a munkáltatói jogokat;
- felügyeli az Egyesület gazdasági ügyeinek alakulását;
- tevékenységéről beszámol az Elnökség soron következő ülésén;
- az Egyesület bankszámlája felett önállóan rendelkezik;
- felvilágosítást, tájékoztatást ad az Egyesület tevékenységéről;
- gondoskodik a Közgyűlés és az Elnökség határozatainak végrehajtásáról;
- megállapodást köt az Egyesület által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, harmadik személlyel szerződést köt;
- gondoskodik a LEADER program végrehajtása érdekében a feladatok ellátásához szükséges támogatási és kifizetési kérelmek benyújtásáról.

Az **Alelnök** az Elnökség tagja. Az Alelnököt saját tagjai közül az Elnökség választja meg. Az Alelnök jogai és kötelességei:

- az Elnök akadályoztatása esetén teljes hatáskörben helyettesíti az Elnököt, 3 hónapot meghaladó akadályoztatása esetén a helyettesítéshez a Közgyűlés hozzájárulása szükséges;
- intézkedik és dönt a Közgyűlés, valamint az Elnökség által hatáskörébe utalt ügyekben;
- az Egyesület bankszámlája felett az Egyesület Munkaszervezet vezetőjével együttes aláírási joggal rendelkezik.

A Közgyűlés az Egyesület működésének és gazdálkodásának ellenőrzése céljából Felügyelőbizottságot hozott létre. A Felügyelőbizottság feladata az egyesületi szervek, valamint a jogszabályok, az alapszabály és az egyesületi határozatok végrehajtásának, betartásának az ellenőrzése, továbbá a Közgyűlés ülésein állandó meghívottként tanácskozási joggal történő részvétel. A Felügyelőbizottság háromtagú, a Közgyűlés által közvetlenül, nyílt szavazással megválasztott elnökből és két tagból álló testület, mandátuma 5 évre szól. A Felügyelőbizottság a Közgyűlésen évente beszámol tevékenységéről.

### **c) A HACS tervezett munkaszervezeti felépítésének bemutatása**

A **Munkaszervezet** az Egyesület ügyviteli, adminisztratív szervezete, az Egyesület tevékenységét segítő iroda. Szervezeti felépítése, feladatai, foglalkoztatotti létszáma a tevékenységéhez igazodóan változhat, amely a szervezeti és működési szabályzatban kerül meghatározásra. A Munkaszervezet munkáját az iroda vezetőjeként a munkaszervezet-vezető irányítja, akinek kiválasztásáról az Elnökség gondoskodik. A munkaszervezet-vezető munkakörét az Egyesület tagja, valamint külső személy is elláthatja. A munkaszervezet-vezető és a munkaszervezet tagjai felett a munkáltatói jogokat az Egyesület Elnöke gyakorolja. A Munkaszervezet foglalkoztatottjai tevékenységüket munkaviszony vagy megbízási jogviszony keretében látják el.

### **d) A működés fizikai feltételeinek rendelkezésre állása és fenntartása**

Az Egyesület székhelye: 2025 Visegrád, Fő utca 81.

Az Egyesület folyamatos működéséhez, így a HFS elkészítéséhez, valamint megvalósításához kötődő feladatok elvégzéséhez a fizikai és személyi feltételek adottak.

Az Egyesület állandó munkaszervezeti irodájának a Visegrád Város Polgármesteri Hivatala ad otthont. Ez lehetőséget teremt arra, hogy személyes ügyfélszolgálati lehetőséget biztosítson a LEADER HACS a tagjai, valamint minden érdeklődő számára. Az iroda infrastrukturális ellátottsága megfelelő, bútorozott, ügyintézésre alkalmas, szélessávú internet elérés biztosított. A székhely, illetve iroda használatot a Visegrád Város Képviselő testületének hozzájáruló döntése biztosítja határozatlan időre.

A LEADER HACS napi működésének biztosítása érdekében a főállású, felsőfokú végzettséggel rendelkező munkaszervezet-vezető kiválasztása megtörtént, rendelkezésre áll, továbbá már a HFS elkészítésének folyamatában is részt vett.

A programozási időszak alatt a működés anyagi hátterét a HACS a működési támogatásból tervezi finanszírozni a szigorú és takarékos gazdálkodás elvének szem előtt tartásával.

A tervezett animációs tevékenységek között - a kommunikációs terv alapján - szerepel többek között helyi szintű fórumok, konzultációk szervezése és lebonyolítása egyrészt a pályázati folyamat egyes szakaszaiban, másrészt a HACS által megvalósított egyedi projektek (pl. kiadvány készítése, workshop stb.) kapcsán, valamint felkérés esetén részvétel/megjelenés a helyi szereplők programjain (pl. kiállítás, konferencia stb).

A HACS ügyfélszolgálati irodáján kívül, szükség esetén megfelelő szervezéssel a személyes helyi jelenlét biztosítható, amelyben alapvetően az Egyesület tagságát jelenő helyi települési önkormányzatok és civil szervezetek együttműködésére számítunk.

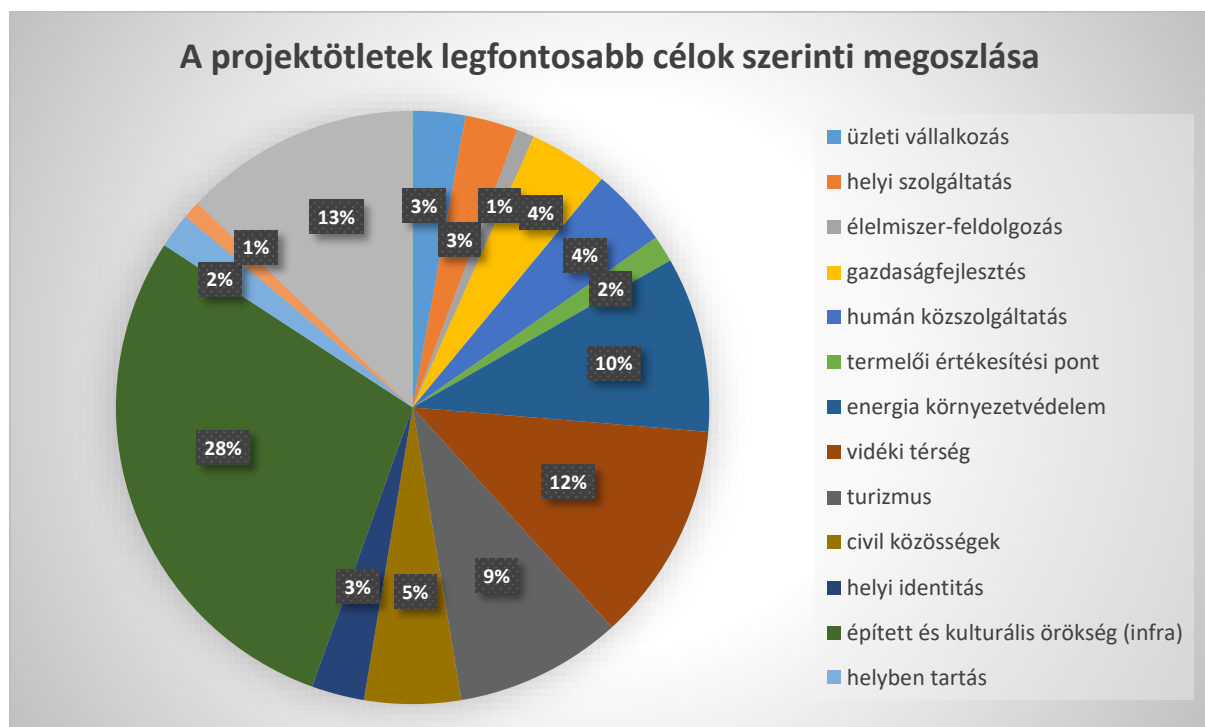
## 2. számú melléklet: A projektgyűjtés elemzése

A projektgyűjtésre szolgáló kérdőív hat kérdésre építve próbálta feltérképezni az akcióterület lakosságának fejlesztési elképzeléseit.

A nyílt kérdések semmilyen orientációt nem adtak, kategóriákat nem tartalmaztak, költségkeretet nem adtak meg. A projektgyűjtés kizárólag a válaszadó személyes tapasztalataira, személyes problémakezelésére hagyatkozott. Fókuszáltság hiányában jellemzően nagyobb ívű, jelentős költségigényű fejlesztési javaslatok érkeztek, azonban az ötletek teljes mértékben adaptálhatók a fejlesztési célok meghatározásakor, hiszen leképezik a helyi lakosság valós területfejlesztési igényeit.

A legtöbb igény az infrastruktúra fejlesztésére irányul, amely azt jelenti, hogy a lakosság a materiális, kézzel fogható, épített környezet minőségi javulásában látja a térség fejlődési potenciálját, egyben ezt tartja a minőség fokmérőjének. Ezt támasztja alá, hogy a tudásalapú fejlesztések, mint pl. okos falu stratégia-készítés, társadalmi vállalkozások indítása vagy helyi kézművesség egyáltalán nem szerepelnek, említésre sem kerülnek.

Jól példázza a térség társadalmi fejlettségét, hogy míg csak érintőlegesen jelenik meg a kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának igénye, addig számos olyan jóléti elem mutatkozik meg, amely az aktív és egészséges életmódot, a természetjárást, a kerékpáros közlekedést helyezi előtérbe. Ezek a projektötletek azonban csak közvetetten járulnak hozzá a térség fejlődését szolgáló klasszikus célrendszerhez.

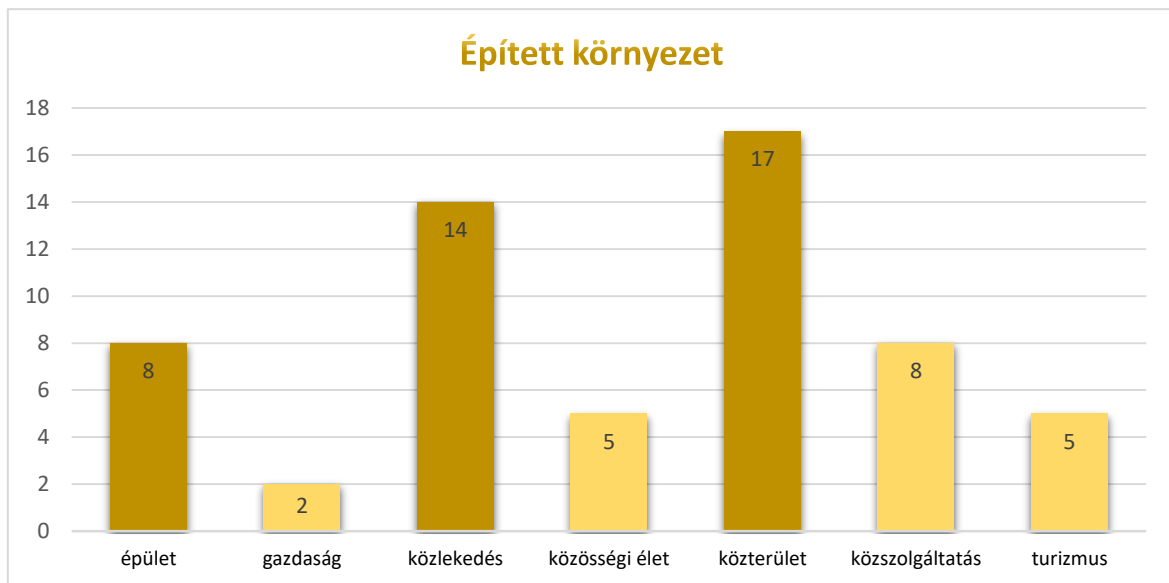


A települések épített környezetének szépítése, felújítása, állagának megóvása a leghangsúlyosabb igényként fogalmazódott meg. Nem kifejezetten az értékteremtő, újonnan megvalósuló beruházások kerültek említésre, hanem sokkal inkább a meglévő infrastruktúra színvonalának emelése, az amortizáció ellensúlyozása, az állagromlás megállítása, illetve a bezárt létesítmények (strand) újrainyitása.

A pozitív értelemben vett lokálpatriotizmus hozadékaként értelmezhető, hogy a korábbi megíúsult fejlesztések rendre visszaköszönnek, azokat még mindig aktuálisnak vélik.

A térség megközelítése, útvonalhálózata folyamatos kihívást generál. A növekvő lakosságszámot és lakossági aktivitást már kevésbé tudja kiszolgálni a meglévő úthálózat, a kötött pályás közlekedésre való áttérés a problémát csak részben orvosolja. Ezért többször és több szinten megfogalmazódik a közúthálózat bővítése (11-es út), a településeket összekötő kerékpáros úthálózat bővítése, valamint a belterületi utak csapadékvíz elvezetésének megoldása. A térség természeti adottságait kihasználva és előnyére fordítva lehetőségként merül fel a Dunán történő közlekedés bekapcsolása, ezzel is kikönnyítve a közutak leterheltségét.

A lakosságnak kiemelt igénye van a szép és funkcionális terekre (játszóterek, sport- és szabadidőparkok), a közbiztonságra, a harmonikus együttélést segítő környezetre.



A közszolgáltatások színvonala a települési élhetőség egyik sarkalatos pontja. A projektgyűjtés során megfogalmazott hiátusok nem szerteágazóak, leginkább a csapadék elvezetésének problematikájára, a közvilágítás javítására és a hiányzó csatornarendszerre irányulnak.

A vidéki térségek - kifejezetten az agglomerációs térségek - felértékelődésének folyamata már évek óta töretlen. A népességmegtartó képességet nagyban meghatározza, hogy a lakosság mennyire érzi jól magát az adott településen. Sokan érvelnek azzal, hogy vidéken tisztább a levegő, kevesebb a környezeti

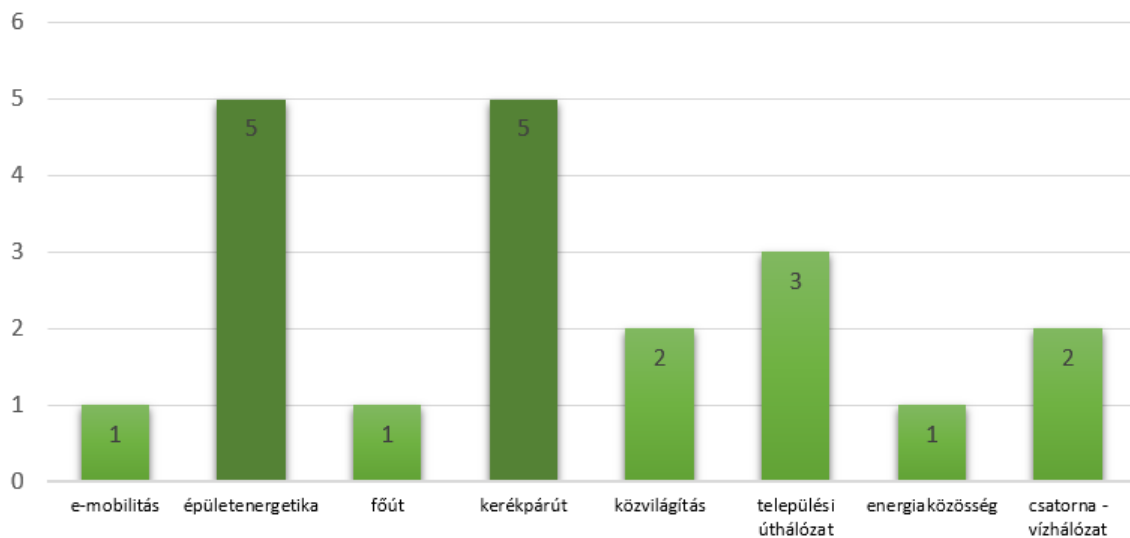


ártalom, kényelmesebben lehet kialakítani egészségesebb életmódot, nagyobb a társadalmi összetartás és könnyebb gazdálkodásra alkalmas területeket találni.

A népességmegtartási képességnek gazdasági, szociális-társadalmi, és ökológiai-környezeti aspektusa is van. A projektgyűjtés eredményeként mindhárom tényező kirajzolódik, azonban a legnagyobb igény mégis arra van, hogy szép, rendezett környezetben éljenek a lakosok.

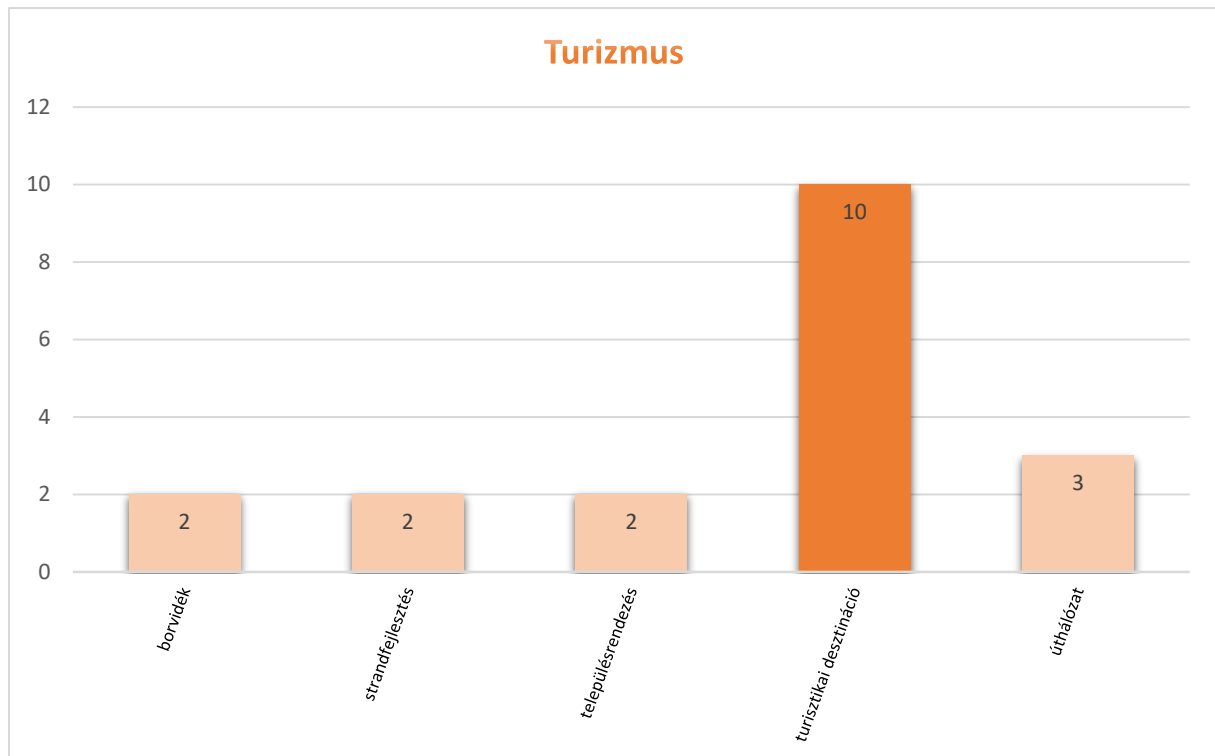
A rendezett falukép, a tiszta közterület, a virágos parkok, a biztonságos játszóterek mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy minden korosztály megtalálja a kötődését a településhez. Kifejezett igény van a sportolásra alkalmas terek kialakítására, vagy a közösségi kulturális élet színesítésére. A rendezett és egységes utcanév táblák, a turistákat útbaigazító információs táblák nemcsak a lakosság igényét, hanem az ide látogatók kényelmét is szolgálják.

## Energia, környezetvédelem



A természet szeretete, a környezet védelme számos projekt alapötletét adja. A környezet védelmével a társadalom a saját ökológiájában önmaga által okozott károkat igyekszik helyreállítani, mérsékelni vagy megelőzni. Ennek része a fenntartható energetikai megoldások előtérbe helyezése, a közvilágítás energiabaráttá formálása, a környezetkímélő kerékpáros közlekedés feltételeinek biztosítása. A településeket összekötő illetve a településen belüli úthálózat felújításával, a csapadékvíz megfelelő elvezetésével a talajerózió mérsékelhető, és fenntarthatóvá válik a talaj termőképessége.

Az épületenergetikai felújítások korát éljük. A lakosság saját megtapasztalásának eredménye, hogy egyre nagyobb az igény a korszerű és költséghatékony hűtést és fűtést eredményező energiahordozók és eszközök beszerzésére. Szinte valamennyi épület-felújítást tartalmazó projektötlet energiahatékony elemeket is tartalmaz.



Sok lakossági fórum témája volt a turizmus. Áldás vagy átok? Éltet vagy élhetetlenné tesz? A térség természeti adottságai, történelmi emlékhelyei vonzzák a turistákat, a túrázni vágyókat. Az itt élők és az ide látogatók abban érdekeltek, hogy a turizmus adta lehetőségek olyan módon kerüljenek kiaknázásra, amely meghagyja, megtartja és egyben megteremti a vidéki elvonulás lehetőségét.

Ehhez fejlesztésekre és szemléletformálásra is szükség van. Kiaknázásra vár még a vidéki minőségi gasztroturizmus, amely a borvidék adta lehetőségekre épül. A vízi sportok, a lovasturizmus számos programot, kikapcsolódást kínálhat.

A projektötletek között szerepel az idelátogató vendégek részére egy autóparkoló kiépítése, a magyar borkultúra népszerűsítése, túraútvonalak kialakítása, a Dunakanyar, mint turisztikai régió színvonalas, fenntartható fejlesztése.

### **3. számú melléklet: A DUNAKANYAR KINCSEI AKCIÓCSOPORT VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEINEK ÉS NATURA 2000 TERÜLETEINEK LISTÁJA**

#### **1. Helyi jelentőségű védett természeti területek**

##### **Dunabogdány**

Dunabogdányi-főveny  
Dunabogdányi-gesztenyész  
Dunabogdányi-hárs  
Dunabogdányi-hársfasor (16 db faegyed)  
Dunabogdányi-hullámtér  
Dunabogdányi-platán

##### **Leányfalu**

Leányfalu, Szent Imre herceg utcai hárs és vadgesztenye  
Leányfalui Duna-parti ártéri erdő  
Leányfalui japánakác fasor (Móricz Zs. köz)  
Leányfalui Művelődési Ház parkja  
Leányfalui Múzeum parkja  
Leányfalui Petőfi S. utca fái  
Leányfalui Petőfi sétány fái

Leányfalui Sportpálya fái  
Leányfalui vadgesztenye fasor (Gyulai Pál u.)  
Leányfalui Sportpálya fái  
Leányfalui vadgesztenye fasor (Gyulai Pál u.)  
Leányfalui vadgesztenye fasor (Mátyás király u.)  
Leányfalui vadgesztenye fasor (Móricz Zs. út)  
Leányfalui-fák  
Leányfalui-gyógyforrás  
Leányfalui-kertek  
Leányfalui-park  
Leányfalui-tujafasor (Erkel F. u.)

##### **Tahitótfalu**

Kőnig-kert

##### **Üröm**

Ürömi Péterhegy északi lejtője

##### **Visegrád**

#### **2. Kiemelt jelentőségű természet megőrzési területek**

HUDI20034 Duna és ártere  
HUDI20039 Pilis és Visegrádi-hegység  
HUDI20047 Szigeti homokok

#### **3. Különleges madárvédelmi területek**

Börzsöny és Visegrádi-hegység

#### **4. Bioszféra rezervátumok**

Pilisi Bioszféra Rezervátum



#### 4. számú melléklet: Az akcióterület környezeti adottságai - kiegészítés

Visegrád és környéke évente közel 3-5 millió ember népszerű úticélja, számos természeti csodája mellett fontos azt is megjegyezni, hogy itt található az ország és Európa legelső erdei iskolája, a Madas László Erdészeti Erdei Iskola.<sup>17</sup> Ugyanígy, nagy jelentőséggel bír és fontos megemlíteni a Pilisi Bioszféra Rezervátumot<sup>18</sup> is, mely területét tekintve magában foglalja az egész Pilis és Visegrádi-hegység területét. Maga a bioszféra-rezervátum<sup>19</sup> az UNESCO kezdeményezésére létrehozott természetvédelmi rendeltetésű terület, melynek fő feladata az adott terület természeti értékeinek táj- és faji sokszínűségének megőrzése, a fenntartható fejlődés biztosítása, továbbá az ehhez kapcsolódó oktató- és kutatómunka.

A Visegrádi Erdészet számos természetvédelmi oltalom alatt álló növény- és állatfajnak biztosít otthont, többek között a fokozottan védett fekete gólyának<sup>20</sup>, a rétisasnak, a pannon gyíknak, a fűrészeslábú szöcskének, a magyarföldi husángnak, a haranglábnek, a fehér sásnak, az erdei szellőrózsának, valamint a sápadt kosbornak. Az örökerdő-gazdálkodás eredményeként az elmúlt időszakban új denevérfajok (*nimfadenevér*, *tavi denevér*, *fehértorkú denevér*) is megjelentek a környéken, valamint a mocsári teknős is ebben a térségben talált biztonságos kistavakat magának.<sup>21</sup>

A földtani adottságokat tekintve **ásványkincsek**ben nem gazdag terület, nemfémes ásványi nyersanyag kitermelés (homokkő, kavics, andezit, dolomit, márga) azonban a térségben több településen is van (pl. Üröm, Dunabogdány, Kisoroszi). A fentiekben említett nevezetes csúcsok, barlangok, patakok és szurdokvölgyek mellett e pontban fontos említést tenni a területen található gyógyvizekről. A Leányfalun található termálfürdőben a közel 1000 méterről feltörő gyógyvíz hozzájárul a mozgásszervi megbetegedésben szenvedők panaszainak csökkenéséhez és gyógyulásához, csökkenti vagy megszünteti az ideg- és izomfájdalmakat. A gyógyvíz kalcium-magnézium-hidrogén-karbonátos-szulfátos ásványokban gazdag.<sup>22</sup> A Visegrádon feltörő hévizet 2002-ben minősítették gyógyvízzé.<sup>23</sup>

Környezeti szempontból a fejlesztési területen nem jellemzők a nagyobb problémák, tekintettel arra, hogy jelentős ipari termelést nem folytatnak a térségben, valamint fő közlekedési útvonalak (pl. autópálya) sem érintik a településeket, ugyanakkor a térséget két másodrendű főút határolja, így a közlekedésből eredő környezeti szennyezés (zaj-és levegőszennyezés) ezen utak mentén fekvő településekre koncentrálódik.

<sup>17</sup> <https://parkerdo.hu/erdeiiskola/madas-laszlo-erdeszeti-erdei-iskola/>

<sup>18</sup> <https://parkerdo.hu/termeszetvedelem/termeszetvedelem-a-parkerdoben/pilisi-bioszfera-rezervatum/>

<sup>19</sup> <https://hu.wikipedia.org/wiki/Bioszfer%C3%A9rezerv%C3%A1tum>

<sup>20</sup> <https://parkerdo.hu/termeszetvedelem/termeszetvedelem-a-parkerdoben/madarelohelyek-vedelme/>

<sup>21</sup> <https://parkerdo.hu/parkerdo/szervezeti-egysegek/#1513331527343-34557f23-a2df>

<sup>22</sup> <https://leanyfurdo.hu/termalfurdo-bemutatas/>

<sup>23</sup> <https://www.termalfurdo.hu/furdo/lepence-spa-102/gyogyviz>

## 5. számú melléklet: Az akcióterületen található települések kulturális adottságai

Az egyik legszebb rész a sziget északi pontja, a **Kisoroszi** szigetcsúcs, nomád jellege miatt népszerű a táborozást, kempingezést kedvelők körében, nyaranként pedig számos zenei programot nyújt a Szigetcsúcs Terasz és a Zenei Színpad. Az őshonos védett élővilága miatt kedvelt aprócska falu őrzi a római kor emlékeit, valamint a művelődési házban található Helytörténeti Gyűjteményt és Fotóarchívumot. **Szigetmonostor** és a hozzá tartozó Horány üdülőfalva bőséges kínálatot nyújt szállásokból és vendéglátóhelyekből. Kiemelt látnivalói a Római katolikus templom, a Dunakeszi révhez közeli Római kori őrtorony romja, a Vízbefűltak kopjafája, a Nepomuki Szent János szobor. **Pócsmegyer** közkedvelt pihenő és kirándulóhelye a Pázsit Tófürdő, a település nevezetessége a barokk eredetű református templom, az Eszterházy-Bercelly kúria, valamint a nemrég felépült Inkubátorház. A településhez tartozik Surány, illetve a Pisztrángsüger Horgásztó. A **Tahitótfalui** körtúra során lehet feljutni a Duna völgye feletti népszerű hegycsúcsra, a Vörös-kőre, amely a Visegrádi-hegység keleti őrszeme Leányfalu és Tahitótfalu között, megkapó kilátással a Szentendrei-szigetre. A település templomai mellett kihagyhatatlan emlékhely a Pollack-ház, Pollack Mihály klasszicista építész sírja és emlékszobra. A Falusi-Tekergő, a felfedező falusi kultúra mintegy kulturális tanösvényen vezeti végig az érdeklődőket a falu nevezetességein.

Évről évre több tízezer látogatnak el a **Visegrád** legmagasabb pontján fekvő Fellegvárba, melynek teraszáról rendkívüli panoráma nyílik a Dunakanyarra és a Pilisre, emellett több, elsősorban a középkorról szóló izgalmas kiállításnak is otthont ad. A visegrádi Fellegvár mellett a város számos történelmi látnivalóval büszkélkedhet. A Sibrik-dombon található az egykori római kori tábor maradványai, itt állt a település első vára is. A Salamon-torony gyakori helyszíne lovagi tornáknak, és közelében áll a Görgey vadászkastély is. Kötelező látnivaló Visegrádon a Királyi Palota, amely Károly Róbert uralkodása alatt még csak lakóházként működött, Luxemburgi Zsigmond alakította át palotává. Az épület felkeresése remek családi és szabadidős program, közben Visegrád múltjáról és a palota korábbi életéről is sok információt kaphatunk. A gyerekekhez közelebb hozza Mátyás királyt a róla elnevezett palotával szemben fekvő történelmi játszópark. A pár perces sétára lévő Palotaházban régmúlt idők mesterségeivel várja a látogatókat a Mesterségek Udvara. A Visegrádi vár és környezete jelenleg átfogó állagmegóvást, felújítást és akadálymentesítést igényel, erre irányul a „Visegrád 700” program, amelynek célja 2035-re, az egykori visegrádi királytalálkozó 700. évfordulójára a korabeli állapotot visszaállító rekonstrukció. A műemléki helyreállítás mellett összehangolt ingatlanfejlesztési, kulturális, infrastrukturális és turisztikai beruházások fognak megvalósulni.

Visegrád az erdőjáró turisták paradicsoma is. Az Apátkúti patak völgyében a Telgárthy-réten nagy játszótér várja a gyerekeket, itt találhatóak továbbá a Bertényi Miklós Fűvészkert, a Visegrádi Pisztrángos Tavak, a Kaán-forrás és az Ördögmalom-vízesés is. A város másik kedvelt része a turisták körében a Mogyoró-hegy, ahol játszótér mellett vadaskert is található. A Nagyvillám-hegyen álló Zsitvay-kilátó is remek kirándulóhely, a közelben halad az Országos Kéktúra útvonala is. A kilátó mellett található bob pálya és drótkötélpálya a sportolást kedvelők számára igazi kuriózum. A méltán híres Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok mellett az aktív és passzív kikapcsolódást biztosítják a kiválóan kiépített bicikli utak, továbbá a széles körű gasztronómiai, kulturális és wellness lehetőségek.

**Üröm** kultúrtörténeti értékei, sváb hagyományai, borászati múltja, a Kálvária, a műemléktemplom külön-külön kisebb horderejű, de programcsomagként kínálva vonzó látványosságok, emellett a település kiemelt rendezvénye az Ürömi Nyári Fesztivál. **Csobánka** nevezetességei a kiépített tanösvényei (a nevezetes Oszoly-csúcs és több ismert barlang elérésével), a Közép-Európai Cserkészpark, a Szentkút, ami Pilis szent helyeinek egyike, továbbá a kápolna és a Mária-kutacsának nevezett forrás környéke páratlan szépségű zarándokhely. Főbb látnivalói közé tartozik a szerb ortodox és a Szent-Anna római

katolikus templom, a kívülről megtekinthető Margitligeti-kastély és a felújítandó Hubertus Kápolna.

A Visegrádi hegység lábánál elterülő hangulatos és csendes **Dunabogdány** határában feküdt a Római Birodalom keleti védvonala. A látnivalók közül érdemes megtekinteni a Szent János téren található, a török pusztítástól megvédett Nepomuki Szent János szobrot, a település fölé emelkedő dombon található Szent Donát kápolnát. Az aktív kikapcsolódást támogatja a vízi sportnak helyet adó szabad strand.

**Leányfalu** rendkívül népszerű nagyközség Szentendre szomszédságában, a Duna túloldalán a Szentendrei-sziget látványával, gyalogosan és biciklivel is biztonságosan bejárható vízparti kirándulóhely. Aki a Duna mentén 500 km hosszan végighúzó Római Birodalom határát (limes) jelző építészeti maradványokat végigköveti, annak egyik állomás lehet a Leányfalui Őrtorony, ahonnan indul a Helytörténeti tanösvény, körbevezetve a település központi területén, 15 kiemelt helyszín érintésével. A látványosságok között említendő a világháborús emlékművekkel díszített Szent Erzsébet park, a Dóra patak és a Szent Anna templom. A Hely- és Irodalomtörténeti Kiállítóhely ad otthont Móricz Zsigmond munkásságának, valamint megtekinthető az alig két éve megnyílt Ravasz László Emlékház, továbbá az Egyházi Gyűjtemény és Rendezvényközpont. A Leányfalu Termálfürdő az évről évre meghirdetett népszerű éjszakai fürdőzés mellett számos más programlehetőséget is kínál.

**Pilisborosjenő** látnivalói között említendő a környező hegyekben található egri vár romjai, amely a nagysikerű Egri csillagok című film díszletéül szolgáltak, valamint a Teve-szikla formációi a Kevélyhegyi Tanösvény bejárása mellett, továbbá a Német Nemzetiségi Tájház. Rendszeres nyári program a Kevélyhegyi Levendulamezőn megrendezett „szedd magad” levendulaszüret. **Pilisszántón** érdemes felkeresni többek között Boldog Özséb síremlékét, a Pilisi Boldogasszony kápolnát, a Sziklaszínházat és a bejáratánál található a Trianon kopjafát, a felújított kálváriát, illetve kápolnát. A falu két jellegzetes épülete a Baross-Jurkovich-kúria, illetve az Orosdy-kastély. A Csillagösvényen szakrális sétát lehet tenni a Pilis Keresztjéhez és Jézus szobrához.

**Pilisszentkereszt** számos túraútvonal mentén helyezkedik el, közel fekszik a népszerű kirándulóhelyként ismert, a településhez tartozó Dobogókőhöz. Dobogókő a Visegrádi-hegység legmagasabb csúcsa, a Rezső-kilátó teraszáról csodálatos panoráma nyílik a Duna kanyarulatára, a Prédikálószerkre, a Rám-hegyre és a Börzsöny csúcsaira. Dobogókő minden évszakban látogatható, télen sícentrumként is működik, közelsége miatt jelentős hatást gyakorol Pilisszentkereszt látogatottságára is. A település látnivalói között kell megemlíteni a Szlovák Tájházat, a műemléki védelem alatt álló Mészégető kemence építményét, valamint az egykori Ciszterci rend első magyarországi monostorának romjait.

**Pilisszentlászló** festői falucska, a jórészt szlovák lakosság máig őrzi a hagyományait, a falu jellegének és természeti környezetének védelmével. A település határából indulva a megfelelő fizikai felkészültséggel rendelkező túrázók rendelkezésére áll a Spartacus-ösvény, továbbá kedvelt túra célpont a Szent László-hegy, az Urak-asztala, az Öreg-Pap-hegy és a Tüskés-hegy. A falu feletti dombon megtekinthető az egykori pálos kolostor helyén az 1770-es évek elején emelt Szent László király római katolikus templom.